Sabina Holstein

“Without tourism we are not surviving”

Matkailun yhteys toimintavapauden lisääntymiseen gambialaisten ihmisten kokemana

Pro gradu -tutkielma

Matkailututkimus

2022

Lapin yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta
Työn nimi: ”Without tourism we are not surviving” – Matkailun yhteys toimintavapauden lisääntymiseen gambialaisten ihmisten kokemana
Tekijä: Sabina Holstein
Koulutusohjelma/oppiaineen: Matkailututkimus
Työn laji: Pro gradu -työ
Sivumäärä: 60
Vuosi: 2022

Tiivistelmä:

Köyhyys on moniulotteinen ja monitasoinen globaali probleema, jonka vähentäminen on yksi suurimpia tavoitteita ja haasteita kansainvälisessä kehityspolitiikassa. Kokonaisuudessaan köyhyys ei viittaa vain taloudelliseen tilanteeseen vain se on kokonaisvaltaista taloudellista, poliittista, sosiaalista ja ihmisoikeuksien puutteellisuutta. Matkailun merkitys korostuu erityisesti globaalissa etelässä, missä matkailu on nopeasti kasvava elinkeino sekä monissa maissa myös hyvin merkittävä sellainen. Matkailun kohdistuessa alueille ja maihin, jossa vallitsee laajalle levittynyttä köyhyyttä, on globaalissa etelässä herännyt suuri kiinnostus käyttää matkailua köyhyyden vähentämisen keinona.

Matkailun yhteyttä köyhyyden vähenemiseen on tutkittu aikaisemmin esimerkiksi osallistamisen ja pro-poor tourism lähestymistavan kautta. Aiemmassa tutkimuksessa on ilmennyt haasteita saada aikaan kestäviä ja pitkäkestoisia ratkaisuja, jotka todella hyödyttävät paikallista väestöä ja tätä kautta vähentää köyhyyttä. Tutkimuksissa on usein myös keskitytty matkailun taloudellisiin vaikutuksiin, jolloin ne yleensä jäävät hyvin yleiselle tasolle sekä tuottavat tietoa vain tietystä perspektiivistä. On tärkeää tarkastella matkailun merkitystä köyhyyden vähentämiseen monipuolisemmalla tasolla, ottaen huomioon sen laajat vaikutukset, jotka ilmenevät monilla eri elämänalueilla.

Tutkimukseni *yleinen tavoite* on ymmärtää matkailun merkitystä köyhyyden vähenemisessä Gambiassa sen kokonaisvaltaisella tasolla gambialaisten ihmisten elämissä. Tutkimuksen *teoreettinen viitekehys* muodostuu Amarty Senin (1999) Capablities approach (toimintamahdollisuuksien teoriaan). Toimintamahdollisuuksien teoria on ihmisen hyvinvointia koskeva normatiivinen lähestymistapa, mikä fokusoituu ihmisten todelliseen kykyyn saavuttaa hyvinvointia. Toimintamahdollisuuksien teoriassa keskiössä on toimintamahdollisuuksien laajentaminen ja vapaus**.** Vapaus nähdään mahdollistajana ihmisille elää elämää, missä heillä on mahdollisuuksia olla ja tehdä asioita, jota he voivat arvostaa. *Tutkimuskohteenani on* gambialaisten matkailutoimijoiden kokemus köyhyyden vähenemisestä toimintamahdollisuukseen kautta.

Tutkimusongelmana on: Millä tavoilla matkailu edistää gambialaisten toimintamahdollisuuksia inhimilliseen kehitykseen? Osatutkimuskysymyksiäni ovat: Missä roolissa matkailu on gambialaisten ponnistuksissa voittaa köyhyyden asettamat toimintarajoitukset? Miten gambialaiset kokevat matkailun vaikutukset arkielämässä*?* Mikä on matkailun rooli Gambiassa köyhyyden vähentämisessä?

Tutkimusaineisto koostuu viidelle matkailualalla työskentelevälle tai työskennelle gambialaisille, teetetyistä puolistrukturoiduista teemahaastatteluista. *Aineiston analyysi* tapahtui teoriaohjaavalla sisällönanalyysillä. Tutkimustulokset osoittivat, että gambialaisten kokemana matkailulla on merkittävä yhteys köyhyyden vähenemiseen ja toimintamahdollisuuksien edistämiseen erityisesti yksilöllisellä tasolla, mutta myös yhteisön kannalta. Tutkimukseni tulokset tarjoavat uutta näkökulmaan köyhyyden vähenemiseen ja toimintamahdollisuuksien edistämiseen.

Avainsanat: Köyhyyden väheneminen, toimintamahdollisuudet, kehitys, matkailu, Gambia

Abstract:

Poverty is a multidimensional and multilevel global problem, and the reduction of poverty is one of the biggest goals and challenges in international development policy. As a whole poverty doesn't just mean the economic situation, poverty is comprehensive, and it is about lack of economic, political, social and human rights. The importance of tourism is especially emphasized in the global south, where tourism is a fast-growing industry and, in these countries, is thus very important. With tourism focusing on regions and countries with widespread poverty, there has been a great deal of interest in using tourism as a means of poverty alleviation.

The impacts of tourism on poverty alleviation have been studied in the past, for example through inclusion and pro-poor tourism approach. Previous research reveals the challenges of finding sustainable and long-lasting solutions for tourism that truly benefit the local population and thereby reduce poverty. Research between tourism and poverty has often also focused on the economic impact of tourism, which tends to remain very general and provide information only from a particular perspective. It is important to look at the impact of tourism on poverty alleviation in a more diverse level, considering its impact beyond the economic, as poverty is not just a lack of financial resources but is holistic and manifests itself in many different areas of life. *The overall goal of my research* is to understand the role of tourism in poverty alleviation at its holistic level in the lives of Gambian people. The Gambia is one of the smallest and poorest countries in Africa and one of its most important industries is tourism.

The theoretical framework of the study is built on Amarty Sen's Capabilities approach which is based on his book Development as Freedom (1999). Capability approach is a normative approach to human well-being that focuses on people’s real ability to achieve well-being. The core of the theory is based on expansion of opportunity and freedom, freedom is seen as enabler for people to live a life where they have the opportunity to do the things that they see fit. My research subject is capability approach as an interpreter of the benefit of the tourism in The Gambia.

The research problem is: In what ways does tourism contribute to the capability expansion for human development? The sub-research questions are: What role does tourism play in the efforts of Gambians to overcome the constraints imposed by poverty? How do the Gambians experience the effects of tourism in everyday life? What is the role of tourism in poverty alleviation in the Gambia?

The data for my research was collected through five semi-structured interviews which were implemented with Gambian people who are working or have been working in the tourism industry. The analysis was made with theory-guided content analysis. The results of the study showed that tourism is felt as a significant impact on poverty alleviation and capability expansion especially at the individual level, but also for the community. The results of my research offer a new perspective on poverty alleviation and the capability expansion through tourism. The results of this study can encourage and help to develop tourism in a direction that supports poverty alleviation and sustainable development.

Keywords: Poverty alleviation, capabilities, development, tourism, Gambia

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO ... 5
1.1 Aiempi tutkimus matkailun vaikutuksista köyhyyteen ... 6
1.2 Teoreettisena viitekehyksenä Amarty Senin toimintamahdollisuuksien teoria ... 7
1.3 Empiirinen matkailualue ja asuinalue Gambia ... 8
1.4 Aineisto ja menetelmä ... 10
1.5 Tutkijan paikantaminen ... 11
1.6 Tutkielman kulku ... 12
2. MATKAILUN YHTEYS KÖYHYYTEEN ... 13
2.1. Mitä köyhyys on ja miten se ilmenee? ... 13
2.2. Matkailu ja sen taloudelliset vaikutukset ... 15
2.3. Matkailun ja köyhyyden suhde ... 16
2.4. Pro-Poor toursim matkailumalli, joka pyrkii vähentämään köyhyyttä ... 16
2.5. Gambian nykytilanne ... 18
3. AMARTY SENIN TOIMINTAMAHDOLLISUUKSIEN TEORIA ... 22
3.1 Kehitys paradigman taustat ... 23
3.2 Uusi kehitys paradigma ja Senin toimintamahdollisuuksien teoria ... 24
3.3 Vapaus merkittävän osana toimintamahdollisuuksien laajentamista ... 25
3.4 Teorian kritiikki ... 28
4. AINEISTOT JA MENTELMÄT ... 30
4.1 Aineiston keruu, järjestäminen ja kuvaus ... 30
4.2 Aineistomenetelmän teoriaohjaava sisällönanalyysi ... 32
4.3 Eettinen positioni tutkijan ja tutkimuksen luotettavuus ... 33
5. TOIMINTARAJOITUSTEN VOITTAMINEN ... 35
5.1 Matkailun merkitys voittaa köyhyyden asettamat toimintarajoitukset ... 35
5.2 Matkailun esiintyminen taitona, tietona ja itseluottamuksena ... 38
6. MATKAILUN MERKITYS ARKIELMÄSSÄ ... 41
6.1 Matkailu kausiluontoisuus ... 41
6.2 Gambia ilman matkailua ja sen negatiiviset vaikutukset ... 42
6.3 Matkailun muut negatiiviset vaikutukset ... 44
7. MATKAILUN ROOLI KÖYHYYDEN VÄHENEMISESSÄ ... 46
7.1 Matkailun yhteiskunnallinen kontirbuutio ... 49
8. YHTEENVETO JA POHDINTA ... 52
KIITOKSET ... 56
LÄHTEET ... 57

1. JOHDANTO

Köyhyyden, epätasa-arvoisuuden ja suurten tuloerojen kasvaessa globaalin pohjoisen ja etelän välille maailmalla etsitään kuumeisesti keinoja ja ratkaisuja vallitseva tilannetta. Köyhyyden vähentäminen on otettu suureksi globaaliksi tavoitteeksi niin kansainvälisessä politiikassa kuin myös yhdistyneiden kansakuntien vuosituhattavoitteissa, jossa köyhyyden poistaminen on listan kärjessä. Köyhyyden vähentäminen on nykyisen kehityskonseptin ydin sekä kehityspolitiikan päätavoite. (Ulkoministeriö.) **Köyhyys** on monimutkainen ja kokonaisvaltainen ilmiö ja se voi ilmentyä hyvin monella tavalla eri elämän osa-alueilla. Köyhyys voi esiintyä esimerkiksi: alhaisena tulotasona, puutteellisuutena inhimillisessä kehityksessä, koulutus mahdollisuuksissa, terveyteen liittyvissä ongelmissa sekä turvattomuutena, että voimattomuutena. (Sharply & Naidoo, 2010.) Saavuttaakseen globaalit yhteiset tavoitteet köyhyyden poistamiseen ja sen vähentämiseen eri toimialat, järjestöt ja organisaatiot ovat kehittäneet toimintaansa kestävämmäksi ja vastuullisemmaksi noudatellen yhdistyneiden kansakuntien vuosituhattavoitteita. Matkailuelinkeinon tuottaessa yli yhdeksän prosenttia maailman bruttokansantuotteesta ja työllistäen miljoonia ihmisiä, joko välittömästi, välillisesti tai johdetusti on kestävyydestä ja köyhyyden vähentämisestä muodostunut merkityksellinen osa matkailualan kehittämissä. (Satokangas & Vehkaperä, 2013, 74; Sharply & Naidoo, 2010.)

Matkailun merkityksellisyys korostuu erityisesti monissa maissa globaalissa etelässä, joissa matkailuelinkeino toimii usein alueen suurimpana tulonlähteenä. Matkailuelinkeinoa ja sen tärkeyttä perustellaan yleisesti sen talousvaikutuksilla. Matkailun nähdään tuovan alueelle tuloja, työpaikkoja ja auttavan myös alueen muita elinkeinoja. Matkailun vaikutukset ovat laajat ja ne välittyvät aina matkailualueen ympäristöön, kulttuuriin, paikallisten ihmisten elämään ja alueen muihin elinkeinoihin. (Satokangas & Vehkaperä, 2013, 77.) Köyhyyden vähentäminen, nähdään yhä tärkeämmäksi tehtäviksi matkailualalla, rinnastettuna ongelmiin kuten ilmastonmuutos ja sen torjuminen matkailun sektorilla (Sharply & Naidoo, 2010).

Matkailun kohdistuessa alueille ja maihin, jossa vallitsee laajalle levittynyttä köyhyyttä, on herännyt suuri kiinnostus selvittää voiko matkailua käyttää köyhyyden lieventämisen. Maailman matkailujärjestö pitää köyhyyden vähentämistä yhtenä heidän tärkeimpänä tavoitteenansa. Tämän tavoitteen innoittamana maailman matkailujärjestön on esitellyt kestävän matkailun keinona lievittää köyhyyttä. Ajatuksena on edistää kestävää matkailu niin sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti ja näin ollen toimi keinona kehitykselle ja köyhyyden vähentämiselle kohdennettuna maailman kehittymättömiin maihin. (Hall, 2007, 10.) Köyhyyttä vähentävää matkailua voidaan

myös kutsua Pro-Poor turismiksi, jonka määritelmänä voi pitää sitä, että sen ajatuksena on lisätä köyhien ihmisten nettohyötyä matkailusta. PPT on eräänlainen lähestymistapa matkailun kehittämiseen ja Pro-poor turismia voidaan pitää keinona vähentää ja lievittää köyhyyttä. (Hall, 2007; Sharply & Naidoo, 2010.)

Köyhyyden lieventäminen matkailun kautta ei ole kuitenkaan ole niin mustavalkoinen asia. Köyhyyden ja matkailun välinen suhde on moniulotteinen ja kerroksellinen, johon liittyy niin taloudellisia, sosiaalisia, kulttuurillisia ja ympäristöllisiä aspekteja. (Chok, Macbeth & Warren, 2007.) Hall (2007) mukaan matkailun suoria vaikutuksia köyhyyden vähentämiseen voi olla hankalaa erottaa, muista köyhyyden vähentämisyrityksistä. Tämän lisäksi on erittäin hankalaa tehdä suoraa seurantaa ja monitorointia juuri, miten matkailu vähentää köyhyyttä. (Hall, 2007,13.)

1.1 Aiempi tutkimus matkailun vaikutuksista köyhyyteen

Matkailun vaikutuksista köyhyyden vähentämiseksi ja paikallisten ihmisten olojen parantamiseksi on tehty aiempaa tutkimusta. Höckert (2009) tutki opinnäytetyössään sosiokulttuurista kestävyyttä ja matkailun kehittämisen eri puolia maaseutuyhteisössä etnografisena kenttätutkimuksena. Tutkimuksen tuloksista kävi hyvin ilmi sekä matkailun potentiaalisesti hyödyt paikallisten olojen parantamiseen, mutta myös suuret vaikeudet niiden konkreettiseen toteuttamiseen. Tuloksista korostui, että kestävästi toteutettu matkailu lisäsi paikallisten ihmisten etenkin naisten mahdollisuutta työllistyä ja tätä kautta saada lisää vaikutusmahdollisuuksia ja näin ollen paremman otteen omaan elämään ja tulevaisuuteen. Tämän lisäksi tuloksissa käy ilmi, että matkailu voi toimia keinona vähentää haavoittuvuutta sekä myötävaikuttaa köyhyydenvähenemiseen ainakin yksilöllisesti ja silloinkin vaikka matkailu ei olisi muuten alueella taloudellisesti kovin merkittävää. (Höckert, 2009.)

Höckert (2009) puhuu hankaluudesta saada matkailusta tasavertaista ja kestävää toimintaa, jossa taataan paikallisten ihmisten mahdollisuudet sen kehittämiseen myös tulevaisuudessa eikä vain hetkellistä projektiluontoista toimintaa. Höcket, (2009); Hall, (2007) puhuvat matkailun kehittämisen vaikeudesta teorian ja käytännön ollessaan liian kaukana ja myös liian irrallisia toisistaan. Suurena ongelman on saada todellisia ja pitkäkestoisia kestäviä ratkaisuja aikaan, jotka oikeasti hyödyttävät paikallista väestöä. (Höckert, 2009; Hall, 2007.) Chok (2007) tekemä tutkimus matkailuun vaikutuksista köyhyyden vähentämiseen painottaa sitä, ettei taloudellinen hyöty ja varallisuuden kasvaminen tarkoita yhtä kuin köyhyyden vähentämistä. Suuren huomioon kohdistuu

myös siihen, että matkailuelinkeino on globaalisi hyvin tuottava business, jossa saatavien tulojen tasainen jakaantuminen ei onnistu yleisen haluttomuuden takia.

Chok (2007) argumentoi tutkimuksessaan, että matkailu nähdään myös hyvin useasti eräänlaisena ”ihmelääkkeenä” joka parantaa syvälle juurtuneita alueellisia ongelmia niin taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti. (Chok et al., 2007.) Myös kiritiikkiä ja uudenlaista ajatusta matkailua kohtaan, joka toteutuu globaalin etelän maissa, on esitetty. Höckert (2015) tutki väitöskirjassan vaihtoehtoista osallisuuden merkitystä vieraanvaraisuuden avulla. Höckert kiinnittää tutkimuksessaan huomiota osallistamiseen ja sen ongelmallisuuteen sen toteutettua perustuen länsimaalaisiin ideologioihin ja länsimaalaisten toimijoiden aloitteesta. Hänen tutkimuksessaan kiinnitettiin huomiota vallitsevaan kehitys paradigmaan, jossa länsimaisella ajatusmalilla lähdetään toteuttamaan matkailun paikallisia osallistumalla länsimaisella ajatustavalla. Tutkimuksen kontribuutiona voidaan pitää, tapaa nähdään osallistaminen ja matkailun liittyvä kehitys myös muullakin tavalla kuin perinteisen tavan kautta ja avata keskustelu vaihtoehtoista tavoista saavuttaa yhdessäoloa. (Höckert, 2015.)

1.2 Teoreettisena viitekehyksenä Amarty Senin toimintamahdollisuuksien teoria

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys rakentuu Amarty Senin *Capablities approach (toimintamahdollisuuksien teoriaan),* joka pohjautuu hänen teokseensa Development as Freedom (1999). Senin (1999) mukaan kehitys voidaan määritellä prosessina, joka lisää ihmisten vapautta. Senin teorian keskiössä on se, että vapaus luo jokaiselle ihmiselle mahdollisuuksia olla ja tehdä. Teoriassa keskittyy positiiviseen vapauteen, joka tarkoittaa sitä, että henkilöllä on todellisia kykyjä olla ja elää tai tehdä jotain. Tämän takia vapautta ei voida nähdä vain potentiaalisena keinoa vaan kokonaispäämääränä. (Sen, 1999, 2–34.)

Senin mukaan kehitys tarkoittaa sitä, että vapautta estävät tekijät on poistettava. Tekijöitä, jotka vaikuttavat vapauttamme ovat: köyhyys, sosiaalisen järjestelmän rappeutuminen, huonot taloudelliset mahdollisuudet, diktatuuria, laiminlyödyt julkiset tilat ja toiminnot sekä liian vähäinen tai yliaktiivinen valtion toiminta. Aineellisen vapauden puutos voi näkyä suoraan ihmisten taloudellisessa köyhyydessä. Taloudellinen köyhyys korreloi vapauden puuttumiseen ja näin ollen anastaa ihmisten mahdollisuuden saavuttaa tarvittavaa ravinota, tarvittavaa terveydenhuoltoa, suojaa tai saniteetti tiloja. Vapauden puuttuminen näkyy myös koko yhteiskunnan raketeissa muun muassa: kansalaisoikeuksien puutteellisuudella, terveyhdenhuollossa, koulutus mahdollisuuksissa.

Taloudellinen vapauden puuttuminen voi lisätä sosiaalista vapauden puuttumista ja näin ollen sosiaalinen vapauden puuttuminen voi edistää poliittisen vapauden puuttumista. (Sen, 1999, 3–8.). Seanin mukaan köyhyyttä ei voi yksinomaan tarkastella taloudellisesta näkökulmasta, vaan köyhyys tulisi nähdä kokonaisvaltaisena köyhyytenä eli kyvykkyyden riistona. (Sen, 1999, 3–8.)

Senin määrittelemän mukaan on olemassa viisi (5) erilaista osa-aluetta vapaudesta ja ne ovat: 1. poliittinen vapaus, 2. taloudelliset mahdollisuudet, 3. sosiaaliset tilaisuudet, 4. avoimuus sekä 5. suojaava turvallisuus. Senin mukaan jokainen näistä eri oikeuksista ja mahdollisuuksista auttaa ihmisiä saavuttamaan heidän yleiset toimintamahdollisuutensa (capability). (Sen, 1999, 10.)

1.3 Empiirinen matkailualue ja asuinalue Gambia

Kuva 1 Gambian kartta, Elizon maps

Gambia on Länsi-Afrikan pienin maa ja sen ainoana naapurimaana on Senegal. Maan väkiluku on hieman yli 2 miljoonaa ja BKT, joka on noin 750 dollaria. Gambia sijoittuu kuudenneksitoista yhdistyneiden kansakuntien listauksesta maailman vähiten kehittyneiden maiden listalle. (UN.) Gambian pääelinkeino on matkailu, josta se on taloudellisesti hyvin riippuvainen. Matkailun merkitys on suuri, talouden lisäksi myös yleiseen infrastruktuurin kehittymiseen sekä paikallisen väestön elinolojen paranemiseen. Gambian on talvimatkakohde, jossa turisteja houkuttelee kolme päätekijää: aurinko, rannat ja hyvä ilmasto. Matkailuun liittyvillä toiminnoilla ja ulkomaalaisilla sijoituksilla on merkittävä osa maan palvelualojen kehityksessä. (Drammeh, 2015.)

Palvelualat muodostavat maan brutto kansan tuotteesta noin 60 % (World Bank, 2020). Tämä kuvaa hyvin sitä kuinka merkittävä rooli matkailulla on Gambiassa. Gambian tärkein yhteistyökumppani

viennissä ja tuonnissa on Kiina. Gambia on Afrikan Unionin ja YK:n jäsen ja on osallisena myös monissa muissa kansainvälisissä organisaatioissa. Gambian ympäristö on erittäin hauras ja isoimpia ympäristöongelmia ovat metsien häviäminen, aavikoituminen ja rannikkoalueiden eroosio sekä merenpinnan nousu. (The commonwealth, Gambia.) Gambiassa vallitsee poliittinen epävakaus, taloudellinen ja sosiaalinen epätasa-arvoisuus. Tämän lisäksi Gambia on paljon muutakin, paikalliset ihmiset osaavat tarttua hetkeen ja nähdä asiassa kuin asiassa aina hyvin positiivisia puolia. Lähimmäisen rakkaus ja yhteisöllisyys on hyvin keskeisessä osassa jokapäiväisessä elämässä. Kaveria autetaan hädässä ja omasta jaetaan, jos vaan on mistä antaa. Jokainen päivä otetaan sellaisena kuin se on annettu ja siitä tehdään niillä resursseilla mitä on paras mahdollinen. Nämä lähtötiedot ja oletukset tekevät Gambiasta hyvin relevantin ja mielenkiintoisen tutkimuskohteen.
Tutkimustehtäväni on pyrkiä ymmärtämään millä tavalla matkailu toimii keinona vähentää köyhyyttä gambialaisten ihmisten elämissä. Pyrkimykseni on saada laajempaa näkökulmaa matkailun vaikutuksista kokonaisvaltaisen köyhyyden vähentämiseen, joka ottaa huomioon sen eri osa-alueet. *Tutkimus ongelmana on*: Millä tavoilla matkailun edistää gambialaisten toimintamahdollisuuksia inhimilliseen kehitykseen? Tapauksellisesti tutkimukseni rajautuu Gambian rannikkoalueeseen, johon matkailutoiminta on erityisesti keskittynyt. Rannikkoalueelle keskittyminen on tarkoituksellista, koska siellä asuvat ihmiset ovat erityisesti tekemisissä matkailijoiden kanssa.

Tutkimukseni jakautuu seuraaviin osakysymyksiin: Missä roolissa matkailu on gambialaisten ponnistuksissa voittaa köyhyyden asettamat toimintarajoitukset? Miten gambialaiset kokevat matkailun vaikutukset arkielämässä*?* Mikä on matkailun rooli Gambiassa köyhyyden vähentämisessä? Toimintamahdollisuuksia kutsutaan nimellä capablities, jonka Senin (1999) määrittelyn mukaan tarkoittaa: *the freedom to live a life they have reason to value*” (vapautta elää elämää, jota he voivat arvostaa) Capabilites voidaan jakaa poliittiseen vapauteen, taloudellisiin mahdollisuuksiin, sosiaalisiin tilaisuuksiin, avoimuuteen sekä suojaavaan turvaan. Tutkimuksessani analyysini rajoittuu yksilöiden kokemuksiin ja näkemyksiin matkailun vaikutuksista toimintamahdollisuuksien lisääntymiseen ja tätä kautta kokonaisvaltaisen köyhyyden vähenemiseen.

1.4 Aineisto ja menetelmä

Tutkimusaineisto koostuu puolistrukturoiduista teemahaastatteluista, jonka osallistujat ovat viisi matkailualalla työskentelevää tai matkailualalla ennen työskennellyttä gambialaista.

Tutkimuksessani haluan tuottaa tietoa köyhyyden ja matkailun välisestä suhteesta gambialaisten ihmisten elämässä. Tuomi ja Saarijärvi (2018) kertovat, että kuin halutaan saada tietoa siitä mitä ihmiset ajattelevat ja selvittää miksi he toimivat niin kuin he toimivat on järkevintä kysyä asiasta heiltä. Laadullisessa tutkimuksessa aineistonkeruumenetelmiä on monia. Yleisimpinä aineiston keräystapoina toimivat; kyselyt, haastattelut, havainnointi ja dokumenteista koottu tiedot. Eri menetelmiä voidaan käyttää sekä vaihtoehtoisesti, että rinnan ja eri tavoin yhdisteltynä tutkittavaan ongelmaan liittyen. (Tuomi & Saarijärvi, 2018, 62–63.) Valitsisin ainestokeruu menetelmäksi haastattelun, koska sen etuna voidaan pitää sitä, että haastattelija voi toimia samanaikaisesti myös havainnoijana, jolloin voidaan tarkastella sitä mitä sanotaan ja myös sitä, miten asia sanotaan. Haastattelua käytetään yleisesti, kun halutaan selvittää yksilön näkökulmia, ajatusmaailmoja ja tunteista tiettyyn teemaan tai aiheeseen. Haastattelu on myös vuorovaikutustilanne, joka perustuu kielellisten vihjeiden merkitysten tulkintaan (Hirsjärvi & Hurme, 2011, 41–48).

Laadullisessa tutkimuksessa on olemassa erilaisia haastattelu muotoja, jotka on luokiteltu strukturoituihin, puolistrukturoituihin ja strukturoimattomiin. Tulen toteuttamaan tutkimuksen puolistrukturoitu haastateltu eli teemahaastatteluina. Hirsjärven ja Hurmeen (2011) mukaan puolistrukturoidussa haastattelussa jokin näkökulma on ennalta päätetty, mutta haastattelukysymykset jätetään avoimiksi, jotta haastateltavalla jää tilaa myös omille ajatuksille (Hirsjärvi & Hurme, 2011, 47).

Aineiston analyysimenetelmänä käytän sisällönanalyysia. Sisällönanalyysia käytetään, kun halutaan analysoida erilasia dokumentteja systemaattisesti ja objektiivisesti. Tällaisia dokumentteja ovat muun muassa: kirjat, haastattelut, raportit, keskustelut tai mitkä tahansa muut dokumentit, jotka pystytään tuottamaan kirjalliseen muotoon. Sisällönalanyysi tarkoittaa tekstinanalyysia, jossa tarkoituksena on tutkia ja eritellä sisältöä ja näin ollen löytää dokumentissa esiintyvät merkitykset. Sisällönanalyysissä aineistoa on mahdollista analysoida teoriaohjaavasti, aineostolähtöisesti sekä teorialähtöisesti. (Tuomi & Sarajärvi, 2002, s. 105–121.) Tutkimuksessani käytän teoriaohjaavaa sisällönalanysin muotoa. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä ainestoa analysoidaan aineiston ehdoilla, ottaen huomioon teoreettiset taustat, jotka ovat jo tiedossa. Teoria ja aiempi tieto auttaa ohjaamaan analyysiä, mutta siitä huolimatta aineistoa lähestytään sen omilla ehdoilla. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, luku 4.4.)

1.5 Tutkijan paikantaminen

Tutkimusta tehdessä pyritään objektiivisuuteen ja noudattelemaan tutkimusetiikassa Tenkin (2012) laatimaa ohjeistusta hyvistä tieteellisistä käytännöistä, joissa painotetaan muun muassa huolellisuutta, rehellisyyttä, avoimuutta ja vastuullisuutta sekä tulosten tallentamisen ja esittämisen tärkeyttä. Otan tutkimuksessani tutkimusetiikan ohjeet huomioon ja pyrin noudattaman niitä mahdollisimman hyvin. Tiedostaen kuitenkin sen, ettei tutkimus voi olla ikinä 100 % objektiivien yrityksestä huolimatta. (TENK, 2012.) Objektiivisuudella on eri asteita. Tutkija voi onnistua olemaan enemmän tai vähemmän irrallaan tutkittavasta aiheesta, ja sitä kautta mitä enemmän tai vähemmän onnistunut välittämään omien henkilökohtaisten arvojen vaikutuksen johtopäätöksiin. Objektiivisuudessa pidetään tärkeänä huomioida päättelyprosessit ja se, miten arvot tai pyrkimys arvoneutraaliuuteen on otettu huomioon tutkimuksen teossa. (Douglas, 2004.)

Pyrin laajaan läpinäkyvyyteen ottamalla huomioon olemassa olevat omat käsitykset ja oletukset tutkimuskohteettani. Tutkiessani köyhyyden vähentämistä matkailun keinoin Gambiassa aihe heijastaa omia kiinnostuksen kohteitani sekä arvopäämääriäni. Douglaksen (2004) mukaan omien arvojen tunnistaminen ja niiden sanoittaminen on merkityksellistä, huomioiden sen, ettei arvoja voi sekoittaa faktojen ja todisteiden kanssa. Arvoilla voi siis olla rooli tutkimuksessa ja eri päättelyprosesseissa kuitenkin niin, ettei ne syrjäytä todisteita. (Douglas, 2004.)

Omien arvojen suurena taustavaikuttajana on oma maailmankuvani, joka on muokkautunut vahvasti eläessäni Afrikassa, Gambiassa jo nuoresta asti. Elämä aivan toisenlaisessa ympäristössä niin kulttuurisesti, yhteiskunnallisesti, uskonnollisesti ja poliittisesti on muokannut ja vahvistanut arvomaailmaani. Koen tutkimuksessani kriittisyyden myös tärkeäksi osaksi vallitsevaa kehityspolitiikkaa ja keskustelua. Kehityspolitiikan todelliset tausta lähtökohdat mietityttävät: mitkä ovat esimerkiksi länsimaalaisten ”rikkaiden” maiden todellinen syy lähteä ”kehittämään” perifeerisiä alueita, vaikuttaako taustalla arvopäämäärät kuten; oikeudenmukaisuus, tasa-arvoisuus ja ympäristön monimuotoisuuden suojelu vai onko taustalla egoistiset syytä ja halut hyötyä näistä alueista ja ihmisistä eli toisin sanoen uuskolonialismista? Haluan siis myös kyseenalaistaa ajatuksen siitä, että kehitys ja siitä mahdollinen seuraava talouskasvu olisi aina hyväksi ja jos se on hyväksi niin kenelle se on hyväksi, paikallisille vai esimerkkisi monikansallisille yrityksille, jotka ovat jo valmiiksi vakaassa asemassa? Tutkielmassani haluan saada tietoa Gambialaisten ihmisten näkemyksiä ja kokemuksia kokonaisvaltaisen köyhyyden vähenemisestä matkailuelinkeinon kautta.

1.6 Tutkielman kulku

Toisessa luvussa esittelen tutkimusaihetta eli köyhyyttä ja matkailun suhdetta köyhyyden vähenemiseen sekä niiden aiempaa tutkimusta. Kolmannessa luvussa käsittelen Amarty Senin toimintamahdollisuuksien teoriaa (Capablities Approch), joka toimii tutkimukseni teoreettisena viitekehyksenä. Neljännessä luvussa kuvaan aineistoni ja analyysimenetelmäni sekä pohdin tutkimuksen eettistä näkökulmaa ja tutkijan positioita. Luvut 5–7 käsittelevät tutkimuksen tuloksia. Luku 8 on yhteenveto- ja pohdintaluku, jossa kertaan tutkimuksen keskeiset tulokset ja pohdin tutkimukseni universaalimpaan kontribuutiota ihmiskäsitykseen köyhyydestä.

2. MATKAILUN YHTEYS KÖYHYYTEEN

Tässä luvussa määrittelen köyhyyden ja mitä sillä tarkoitetaan. Toisessa alaluvussa kerron matkailusta ja sen taloudellisista vaikutuksista. Kolmannessa alaluvussa käsittelen matkailun ja köyhyyden välistä suhdetta ja avaan matkailun mahdollisuuksia toimia kehityksen puskurina. Neljännessä alaluvussa perehdyn pro-poor turismiin, jota voidaan käyttää keinona vähentää köyhyyttä. Viimeisessä alaluvussa esittelen Gambian nykytilannetta.

2.1. Mitä köyhyys on ja miten se ilmenee?

Perinteisesti köyhyys voidaan määritellä hyvinvoinnin puuteellisuudeksi. Köyhyys voi esiintyä esimerkiksi: alhaisena tulotasona, puutteellisuutena inhimillisessä kehityksessä, heikkoina koulutus ja terveydenhuolto mahdollisuuksina sekä turvattomuutena ja voimattomuuden tunteena. Köyhyys voidaan jakaa absoluuttiseen köyhyyteen, joka viittaa äärimmäiseen köyhyyteen sekä suhteelliseen köyhyyteen, joka viittaa yksilön tai tietyn ryhmän huono-osaisuutta verrattuna muihin. Yli 10 % maailman väestöstä elää äärimmäisessä köyhyydessä mikä mitattuna tarkoittaa alle 1,35 dollaria päivässä. Suurin osa äärimäisessä köyhyydessä elävistä ihmisistä asuu Sahran eteläpuoleisessa Afrikassa. (Sharpy & Naidoo, 2010; world vision, 2020; Arndt, Mckay & Trap, 2016.) Saharan eteläpuoleisessa Afrikassa taloudellinen kasvu on ollut vilkasta jo vuodesta 1995, siitä huolimatta köyhyys ja äärimmäinen köyhyys on pysynyt ennallaan, ellei jopa kaavannut tietyillä alueilla (Arndt, Mckay & Trap, 2016).

Maailman varallisuus ja epätasa-arvoon liittyvät kysymykset ovat kasvaneet alle 200 vuodessa niin, että globaali pohjoinen on tällä hetkellä noin 200 kertaa rikkaampi kuin globaali etelä verrattuna aikaisempaan tilanteeseen. (TherulesOrg, 2013; Altieriv, 2015). Lawsonin & Hulmen (2006) mukaan ihmiset, jotka elävät globaalissa etelässä kohtaa myös enemmän terveydellisiä ongelmia verrattuna globaalissa pohjoisessa eläviin ihmisiin. Köyhimmillä ihmisillä on usein korkeat riskit sairastua ja he yleisesti myös kuolevat nuorempana ja kärsivät korkeista lapsikuolleisuus luvuista. Köyhyydellä ja terveydellisillä ongelmilla on selvä yhteys ja ne muodostavatkin eräänlaiseen noidankehän, josta ulos pääseminen on miltei mahdotonta. (Lawson & Hulme, 2006.)

Kansainvälisen työjärjestön mukaan, international labour organization, ILO (2020) joka vuosi yli 100 miljoonaa ihmistä ajautuu köyhyyteen terveydellisten syiden takia. Ja toiset 100 miljoonaa ihmistä käytti yli 10 % heidän tuloistaan terveydenhuoltoon. (ILO, 2020.) Esimerkiksi Lawsonin

(2004) tekemässä tutkimuksessa Ugandassa selvisi, että yli 37 % väestöstä ajautui köyhyyteen terveydellisten syiden takia. Ihmisten joutuessaan köyhyyteen terveydellisen syiden takia on hyvin todennäköistä, että he kohtaavat myös muita vaikeuksia elämän muissa osa-alueissa. He esimerkiksi voivat menettää työnsä ja tätä kautta tulonsa, omaisuuttansa, perheen tai jopa koko yhteisöntuen negatiivisen leimaamisen takia. (Lawson, 2004.)

On tärkeää huomioida, että köyhyys tarkoittaa muutakin kuin taloudellista puutteellisuutta. Köyhyys on hyvin moniuloitteista puutteellisuutta elämän perustarpeista ja hyvinvoinnista, joka reflektoituu elämän eri osa-alueilla. Se ilmenee taloudellisena, sosiaalisena, poliittisena ja ihmisoikeuksien puutteellisuutena. (Sharply & Naidoo, 2010.) Köyhyyden vähentäminen on erittäin tärkeä globaalia tavoite ja köyhyyden vähentäminen on kehityspolitiikan prioriteetti. (Ulkoministeriö). Hall (2007) mukaan köyhyyden lievittämisen tekijöinä voidaan pitää kolmea isoa linjaa, jotka mukailevat Maailmanpankin määritelmiä. Nämä kolme määräävä tekijää ovat; ”opportunity”, ”empowerment” & ”security” (tilaisuus, vaikutusmahdollisuudet ja turva) (Hall, 2007, 13.)

Tilaisuudella tarkoitetaan sitä, että köyhillä täytyy olla mahdollisuuksia vaikuttaa omaan taloustilanteensa ja näin olleen myös saada mahdollisuuksia vaikuttaa heidän kohtaloonsa. Vaikutusmahdollisuuksilla pyritään saamaan mahdollisuuksia vaikuttaa omassa elinympäristössään kuten kunnallisessa päätöksenteossa. Turvalla pyritään siihen, että erilaiset riskitekijät kuten terveysongelmia taloudellisia haasteita ja luonnonkatastrofeja riskiä haavoittuvaisuuteen voitaisiin vähentää. (Hall, 13, 2007.) Hanlon, Barrientos & Hulme (2010) Esittää näiden tekijöiden lisäksi yhtenä suurena tekijän köyhyyden lieventämiseen sosiaalisen suojelun (Social protection mesures), jotka voivat olla erilaisia sosiaalitukia, jotka ovat joko kaikille suunnattuja ja kaikkien saatavilla tai sitten kohdistettuja tiettyyn ryhmiin kuten äiteihin ja lapsiin. Sosiaalisen suojelun tarkoituksena on vähentää köyhyyttä ja ehkäistä yhteiskunnasta syrjätymmistä koko elämän ajalla. Pienillä sosiaalisella avulla annetaan köyhyydessä eläville ihmisille mahdollisuus vaikuttaa oman elämänsä suuntaan. (Hanlon, Barrientos & Hulme, 2010.)

2.2. Matkailu ja sen taloudelliset vaikutukset

Matkailuelinkeino tuottaa yhdeksän prosenttia maailman bruttokansantuotteesta ja näin ollen joka kahdestoista maailman työpaikoista liittyy matkailuun, joko välittömästi, välillisesti tai johdetusti. (Satokangas & Vehkäperä, 2013, 74.) Matkailun merkityksellisyys näkyy paikallisille toimijoille erityisesti monissa maissa globaalissa etelässä, joissa matkailuelinkeino toimii usein alueen suurimpana tulonlähteenä tai alueen ainoana tulonlähteenä. Matkailuelinkeinoa ja sen tärkeyttä perustellaan yleisesti sen positiivisilla talousvaikutuksilla. Matkailun nähdään tuovan alueelle tuloja, työpaikkoja ja auttavan myös alueen muita elinkeinoja. Matkailun taloudellisia vaikutuksia on tutkittu kuitenkin vielä hyvin lyhyen aikaa. Matkailun taloudellisten vaikutusten tutkimus tapahtuu hyvin pitkälti erilaisilla tilastoineilla niin globaalisti, kansallisesti kuin alueellisestikin. Globaalisti käytetty matkailun satelliittikirjanpito on tietokokonaisuus mistä saadaan selville matkailun työllistävistä ja taloudellisista vaikutuksista. (Satokangas & Vehkäperä, 2013, 74–77.)

Matkailun satelliittikirjanpito, joka on UNWTON taloudellisen kehityksen seuranta metodi tarjoaa hyvät lähtökohdat matkailun taloudellisten vaikutusten seurantaan. Jokseenkin satelliittikirjanpistosta saadut tulokset ovat hyvin yksi puolisia, koska ne keskittyvät hyvin vahvasti taloudellisiin vaikutuksiin eikä niinkään kohdennettuna tiettyihin ihmisryhmiin kuten köyhien tilanteeseen. (Hall, 2007, 1.) Hall (2007) mukaan yhtenä vaihtoehtona voitaisiin seurata matkailun ja köyhyyden vähentämisen välistä korrelaatiota, jäljittämällä ja kartoittamalla matkailijoiden tuomaa kassavirtaa. (Hall, 2007, 13.) Matkailu ja sen vaikutukset eivät kuitenkaan vain rajaudu sen taloudelliseen hyötyyn ja liiketoimintaan. Matkailu ja sen vaikutukset välittyvät aina myös matkailualueen ympäristöön, kulttuuriin, paikallisten ihmisten elämään ja alueen muihin elinkeinoihin. Matkailun taloudellisia vaikutuksia ei pitäisi tarkastella erillisinä lukuina ja tekijöinä vaan ne täytyisi olla osana matkailun kaikkia muita vaikutuksia. Liian helposti vain taloudellisia lukuja tarkastellessa saadaan yksipuolista tietoa, joka helposti aiheuttaa vielä suurempien lukujen tavoitteluun muista vaikutuksista välittämättä. (Satokangas & Vehkäperä, 2013, 77.)

Satokangas & Vehkäperä (2013) mukaan taloutta ja matkailua ei voida nähdä tärkeänä sellaisenaan, vaan ne pitäisi nähdä välineenä, jonka tarkoituksena on luoda parempaa hyvinvointia, parempia palveluja niin paikallisille kuin matkailijoillekin. Kehittyvissä maissa, joissa matkailu toimii alueen pääelinkeinoa, on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota matkailun taloudelliseen vastuullisuuteen. Taloudellisella vastuullisuudella pyritään siihen, että matkailutulot jäisivät alueelle ja myös niin, ettei matkailuelinkeino vaikuta haitallisesti alueen muihin elinkeinoihin ja niin ettei matkailu aiheuttaisi taloudellisia haittoja paikallisille asukkaille eikä tuottaisi taloudellista epätasa-

arvoa asukkaiden välille. Tarkastellessaan matkailuelinkeinoa monipuoliset vaikutukset ja eri näkökulmat ovat erityisen tärkeää ottaa huomioon. (Satokangas & Vehkäperä, 2013, 78.)

2.3. Matkailun ja köyhyyden suhde

Kehittyviin maihin kohdistuva matkailu on ollut jo pitkään kasvussa maailmanlaajuisessa kansainvälisessä matkailussa. Matkailuala on yksi tärkeimpiä vienti sektoreita monessa globaalin etelän valtiossa, ja tämä ei ole jäänyt huomaamatta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla, matkailu nähdäänkin potentiaalisena keinona vauhdittaa alueiden taloudellista kasvua. Köyhyyden vähentäminen ja tasa-arvon edistäminen on tullut yhä merkittävämmäksi osaksi myös matkailun kehittämistä. Köyhyyden vähentäminen, nähdään yhä tärkeämmäksi tehtäviksi matkailu alalla, ja sen merkitystä voidaan rinnastaa ongelmiin kuten ilmastonmuutos ja sen torjuminen matkailun sektorilla. (Sharply & Naidoo, 2010.)

Maailman matkailujärjestö pitää köyhyyden vähentämistä yhtenä heidän tärkeimpänä tavoitteenansa. Maailman matkailujärjestö puhuu kestävän matkailun puolesta sillä se voi toimia potentiaalisena kehitysmahdollisuuteen ja tätä kautta saada aikaan köyhyyden vähenemistä. Tarkoituksena on edistää kestävää matkailu niin sosiaalisesti, ekologisesti ja taloudellisesti ja näin ollen toimia keinona kehitykselle ja köyhyyden vähentämiselle kohdennettuna maailman kehittymättömiin maihin. (Hall, 2007, 10.) UNWTO painottaa taloudellista merkitystä matkailussa ja kuvaa sen toimivan kehityksen puskurina. (Satokangas & Vehkoperä, 2013, 74). Matkailualla on olemassa monenlaisia vaihtoehtoisa matkailunmalleja, jossa pyritään edistämään ja ottamaan huomioon paikallisten ihmisten tarpeet. Sharply & Naidoo (2010) mukaan 1990-luku toimi eräänlaisena alku sysäyksenä Pro-Poor turismin syntyyn, joka johti erilaisiin projekteihin, hankkeisiin ja tutkimuksiin ja yhteistyöhön UNWTON kanssa. (Sharply & Naidoo, 2010.)

2.4. Pro-Poor toursim matkailumalli, joka pyrkii vähentämään köyhyyttä

Pro-Poor turismin määritelmänä voi pitää sitä, että sen ajatuksena on lisätä köyhien ihmisten nettohyötyä matkailusta. Pro-poor turismi on eräänlainen lähestymistapa matkailun kehittämiseen ja Pro-poor turismia voidaan pitää keinona vähentää ja lievittää köyhyyttä. (Hall, 2007; Sharply & Naidoo, 2010.) PPT ei ole mikään tietty matkailun markkinakohde kuten; ekomatkailu, se ei myöskään luo mitään tiettyjä käytäntöjä toisinkuin kestävään matkailuun liittyä kirjallisuus. PPT

voidaan nähdä toimivan käytännönläheisenä menetelmänä parantaa köyhien ihmisten oloja itse matkailukohteessa. Hall, 2007; Sharply & Naidoo, 2010.)

Sharply & Naidoo (2010) Kuvailee PPT seuraavasti: se pyrkii matkailusta saatujen tulojen oikeudenmukaisempaan jakautumiseen kohdealueella. PPT ei kuitenkaan keskity vain köyhimpiin ihmisiin vain se hyödyttää muitakin ihmisiä, jotka toimivat matkailualalla, toisin sanoen myös jo valmiiksi hyvätuloisia sekä rikkaita. PPT teoria ei toimi irrallisena vain se vaatii jo toimivan matkailuelinkeino, johon se pystytään integroimaan. PPT teoriaa voi myös soveltaa matkailun kaikissa eri muodoissa lähimatkailusta massaturismiin. PPT ei ole antikapitalistinen teoria vain se pyrkii yhdistämään köyhät osaksi kapitalismia esimerkiksi kannustamalla yrittäjyyteen, matkailusektorilla työllistymiseen ja sitä kautta uusiin tulomahdollisuuksiin. (Sharply & Naidoo, 2010, 146.)

PPT on saanut osakseen myös paljon kritiikkiä. Hall (2007) kyseenalaista minkä takia menetelmä puuttuu alueen asioihin, eikä sen sijaan puhu vallitsevasta uusiliberalistisesta lähestymistavasta kehitykseen ylipäätänsä. Uusiliberalistinen lähestymistapa nähdään luonnehtivan hyvin epätasa-arvoisa yhteiskunnallisia suhteista ja valtarakennetta, joka vaikuttaa globaalissa talouden politiikassa ja myös eritysesti kansainvälisessä matkailujärjestelmässä. (Hall, 2007, 116.) Chok (2007) Korostaa miten köyhien ihmisten on vaikea päästä tilille matkailuntuomista positiivista vaikutuksista niin kauan kuin emme käsittele syvälle juurtunutta epätasa-arvoa kehityksen paradigmassa, joka lisää köyhyyttä ja näin ollen rajoittaa PPT menetelmän hyötyjä. (Chok, 2007).

Increase economic benefits	Enhance non-financial livelihood impacts	Enhance participation and partnership
1. Boost local employment, wages 2. Boost local enterprise opportunities 3. Create collective income sources—fees, revenue shares	1. Capacity building, training 2. Mitigate environmental impacts 3. Address competing use of natural resources 4. Improve social, cultural impacts 5. Increase local access to infrastructure and services	1. Create more supportive policy/ planning framework 2. Increase participation of the poor in decision-making 3. Build pro-poor partnerships with private sector 4. Increase flows of information, communication

Source: PPTP (2009b).

Kuva 2. PPT, Naidoo

Hall (2007) painottaa, että on merkittämää huomat, ettei talouskasvu ja köyhyyden väheneminen ole rinnastettavissa toisiinsa. Hänen mukaansa ei voida tarkastella niin mustavalkoisesti alueen taloudellisen kasvun vaikuttavan positiivisesti koko alueeseen ja sen asukkaisiin. Oli kyseessä sitten välittömät vaikutukset esimerkiksi työllistymisen kautta tai välilliset vaikutukset esimerkiksi perhesiteiden kautta. (Hall, 2007, 10.) Hall (2007) argumentoi, että matkailun taloudellisten hyötyjen lisäksi matkailun täyttyy saada tunnustusta sekä valtioilta ja kehitysyhteistyötä tekeviltä organisaatiolta matkailun vaikutuksiin luoda todellista taloudellista, ympäristöllistä ja sosiaalista hyötyä alueelle (Hall, 2007, 4). Matkailun täytyisi myös kannustaa kulttuurienväliseen ymmärtämiseen ja yhteistyöhän. Globaalissa etelässä matkailun vaikutukset ovat suuria niin viennissä ja koko maan bruttokansan tuotteessa ja usein matkailu on myös näiden maiden johtavin elinkeino. Matkailun on siis näiden maiden suurin ulkomaanvaluutan tulonlähde. (Hall, 2007, 4.)

Hall (2007) mukaan PPT voi saada aikaan hyödyllisiä paikallisia projekteja, josta hyötyvät osa yhteisöstä, mutta siitä huolimatta suurimmat ongelmat köyhyyteen liittyen pysyvät samana. Saadakseen PPT toimivaksi kokonaisuudeksi, josta paikalliset asukkaat oikeasti hyötyvät on tehtävä isoja rakenteellisia muutoksia. Hall (2007) mukaan PPT voi monessa tapauksessa jäädä hyvin pinnalliseksi, koska yritykset, konsultit ja muut henkilöt, jotka osallistuvat siihen hyötyvät siitä myös itse taloudellisesti. Tämän lisäksi PPT voi olla keino muun muassa yrityksille globaalissa pohjoisessa näyttää tekevänsä jotain suurille tulo eroille ja epätasa-arvolle maiden välille, todellisuudessa muutamatta mitään omassa elämäntyylissä. (Hall, 2007, 6.)

Chock (2007) painottaa, että on hyvä tiedostaa, ettei PPT ”paranna” ongelmia, jotka liittyvät esimerkiksi korruptioon, rasismiin tai hyvä veli-verkostoon. Chok (2007) mukaan matkailun koetaan usein liian ideaalina työkaluna, joka ei kuittenkaan pysty laajassa mittakaavassa toimimaan säännöllisesti ja johdonmukaisesti. Joidenkin onneksi ja monien epäonneksi matkailu ja matkailubusiness on erittäin tuottoisa tapa tehdä taloudellista voittoa ja tämä voi selittää perimmäistä globaalia vastahakoisuutta tuoda esiin siinä piilevät todelliset ongelmat. (Chok et al., 2007, 161.)

2.5. Gambian nykytilanne

Maailmanpankki on toteuttanut Gambiasta systemaattisen maa kuvauksen vuonna 2020, joka pitää sisällään laajan ja kattavan kuvauksen maan nykytilanteesta. Raportti on 152 sivuinen ja sen on toteutettu yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Tutkimukseni luotettavuuden kannalta sekä

tukeakseni analyysiäni haluan tuoda tutkimukseeni lisää tietoa Gambiasta ja etenkin sen nykytilanteesta. Tämän lisäksi tuon esille oleelliset taustatiedot maasta sen maatieteellisestä sijainnista ja historiasta.

Gambia on Länsi-Afrikan pienin maan, joka sijaitsee Gambian joen molemmilla puolilla, joki on yhteydessä Atlantin valtamereen. Gambian ainoa naapurimaan on Senegal, joka ympäröi maata molemmin puolin. Gambian väkiluku on noin 2,5 miljoona ihmistä. Gambia on brittiläinen imperiumin aikainen siirtomaa ja maa on itsenäistynyt vuonna 1965 Dawda Jawara johdolla ja hänet nimettiin maan presidentiksi vuonna 1970 ja hän hallitsi maata kahdenkymmenen neljänvuoden ajan. Siirtomaavalta ajat ovat jättäneet jälkeensä Gambian nykytilanteeseen mikä heijastuu vahvana urbanisoitumisena, jättänen maaseutualueet hyvin kehittymättömiksi mikä näkyy huonoa infrastruktuurisuudella ja resurssien puutteellisuutena. (World Bank, 2020, 12.)

Gambian poliittisen tilanne on saanut suuria käänteitä viimeisen viiden vuoden aikana. 1994 valtaan nousi maan uusi presidenttin Yahya Jammeh, joka nousi valtaan sotilaallisessa vallankaappauksessa. Jammehin johti maata hyvin mielivaltaisella tavalla kohdistaen toimintasan systemaattisesti poliittisiin vastustajiin asettaen heidät kidutuksen, laittomien teloitusten ja vangitsemisen kohteeksi. Hänen hallintonsa syrji myös räikeästi eri vähemmistöjä ja rikkoi rajusti ihmisoikeuksia. Vuonna 2017 Gambiassa on alkanut poliittinen muutos uuden presidentin myötä, joka valittiin tehtäväänsä vaalien kautta. Uusi presidentti Adama Barrow luo toivoa uudelle alulle ja mahdollisuuden vaikuttaa hitaaseen talouskasvuun ja laajalle levinneeseen köyhyyteen. (World Bank, 2020, 12–15.)

Köyhyys on Gambiassa hyvin suuri ongelma ja haaste, lähes puolet Gambian väestössä elää absoluuttisessa köyhyydessä. Suur-Banjulin alueella paikallisten nimeämällä alueella Kombo, mihin maan tärkein talouselämän keskus, joka sisältää matkailun ja kaupankäynnin ja valtionhallinnon tällä alueella köyhyys aste on noin 17 % prosenttia, kuin muilla kaupunki alueilla se on 40 %. Korkeimmat köyhyys lukemat löytyvät maaseudulla, jossa köyhiä on yli 70%. Maaseudulla enemmistö työskentelee matalan tuottavuuden maataloussektorialla esimerkiksi viljellen maata itselle tai ruokapalkan kautta yhteisönjäsenille. Kaupungeissa ihmiset työllistyvät matalan tuottavuuden epävirallisessa palvelussa esimerkiksi matkailualan tehtävissä. Köyhyyden väheneminen ja siihen liittyvä positiivinen muutos on ollut erittäin hidasta oikeastaan olematonta jo vuosien ajan. Gambia on jäänyt jälkeen köyhyyden vähenemiseen kohdistuvissa tavoitteissa ja verrattaessa muihin maihin maan tilanne on myös hyvin heikko. (World Bank, 2020, 12–18.) Yhdistyneiden kansakuntien vertailussa Gambia sijoittuu sijalle 16 maailman vähiten kehittyneiden

maiden joukossa. (UN). Asukaskohtaisten tulojen keskimääräinen kasvu (BKT) oli hyvin minimaalista 0,5 % 2000–2018 vuosien aikana. Gambian tulos on myös verraten hyvin huono muihin Saharan eteläpuolisten maiden keskiarvoon, joka on 2 %. Taloudellista kasvua ja köyhyyden vähenemistä on tilastoitu kaupunki alueille ja erityisesti kombon aluelle, mutta heikkona pysyvän maaseudun tilanteen takia kokonaiskuva maan köyhyydestä pysyy hyvin synkkänä. (World Bank, 2020, 12–18.)

Kaupunkialueilla tärkeimmät tekijät köyhyyden vähenemiseen ja talouskasvun lisääntymiseen ovat suorat kansainväliset rahanlähetykset sekä matkailu. (World Bank, 2020, 12–17.) 36 % gambialaisista kotitalouksista vastaanottaa rahansiirtoja, jotka tulevat usein ulkomailla asuvilta sukulaisilta sekä ystäviltä. Gambia on maana hyvin riippuvainen ulkomaankaupasta ja ulkomaalaisista investoinneista, sekä ulkomaan avusta ja eri hankkeista. Voimakas riippuvuus muiden maiden toiminnasta tekee maasta hyvin alttiin ulkoisille häiriöille. Gambian tärkein taloudellinen sektori on palvelut, jota hallitsee matkailu. Gambia on matkailusta hyvin riippuvainen ja se toimii taloudenkasvun päätekijänä. Palvelusektori muodostaa maan BKTstä noin 60 %. Matkailu toimii maan tärkeimpänä ulkomaan valuutan lähteenä. (World Bank, 2020, 84–90.)

Matkailu on merkityksellinen työllistäjä ja sen vaikutus kansantuloon (national income) on paljon suurempi verraten muihin Saharan eteläpuolisiin maihin, joka korostaa matkailun merkitystä Gambialle. Matkailusektorilla on suurempi vaikutus maan bruttokansa tuotteeseen, maan talouteen ja työllisyyteen kuin missään muussa Afrikan valtiossa. Esimerkiksi suositut matkakohteissa kuten: Etelä-Afrikassa, Keniassa sekä Marokossa matkailulla ei ole niin merkittävää vaikutusta kuin Gambiassa. (World Bank, 2020, 84–90.)

Matkailu on alkanut Gambiassa 1960-luvulla ja siitä asti matkailijoiden määrä on kasvanut huomattavasti. Vuonna 1991 matkailijoiden määrä oli 114,000 ja vuonna 2018 luku oli 220,000. Gambian matkailuelinkeino on kasvanut kovaan vauhtia ja vuonna 2018 matkailijoiden määrä oli huippulukemissa. Verrattuna vuoteen 2017 kasvua oli melkein 30 %. Suuri osa matkailijoista tulee Skandinavian maista, Iso-Britanniasta sekä alankomaista. Arvioiden mukaan noin puolet matkailijoista on toistuvia vierailijoita Gambiassa. Gambian matkailu kärsii vuotuisesta kausiluonteisuudesta ja matkailualalla ei ole resilienssia vastaanottaa ulkoisia shokkeja kuten poliittisiin epävakauksiin, paikallisiin ongelmiin sekä epidemioihin (Ebola, Covid). Vaikka Gambiassa ei havaittu yhtään Ebola tapauksia sen vaikutukset näkyvät suoraan matkailijoiden vähenemisenä. Poliittinen epävakaus ja siirtymä Jammehista Barrowihn oli syvästi negatiivinen vaikutus saapuvien matkailijoiden määrään turistikaudella 2016–2017. Tämän lisäksi

ilmastonmuutokset ja sen aiheuttamat vaikutukset kuten rannikkoeroosio aiheuttaa suurta huolta matkailu tulevaisuudesta, koska rannat ovat merkityksellinen osa Gambian matkailua. (World Bank, 2020, 84–86.) Matkailun kausiluontoisuus, tuottaa myös suuria haasteita paikallisille toimijoille (World Bank, 2020, 39).

Gambian matkailu on myös hyvin riippuvaisista muutamasta eurooppalaisesta matkanjärjestäjästä, jotka tuovat matkailijoita maahan lomalennoilla. Gambian matkailulla on mahdollisuuksia lisätä matkailun välillisiä vaikutuksia myös laajempaan osaa väestöä. Vuonna 2007 teetetyn tutkimuksen mukaan vain 14 % matkailun arvoketjusta ulottuu köyhille ryhmille ja tapa, jolla nämä ryhmät saavutetaan, on työllisyyden kautta muun muassa: opastyöt, taksikuskit ja hotellityöntekijät ja paikalliset maanviljelijät. (World Bank, 2020, 84–86.) Matkailusta saadut hyödyt näkyvät laajasti myös eri palveluiden sekä paremman infrastruktuurin lisääntymisenä kaupunkialueilla. Muun muassa hyvä tieyhteydet, yhdistävät pääteitä provinsseihin sekä kaupungista lentokentälle, satamaan, rajanylityspaikkoihin ja tärkeimpiin kaupunkikeskuksiin. (World Bank, 2020, 98.)

3. AMARTY SENIN TOIMINTAMAHDOLLISUUKSIEN TEORIA

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys rakentuu Amarty Senin *Capablities approach (toimintamahdollisuuksien teoriaan),* joka pohjautuu hänen teokseensa Development as Freedom (1999). Senin toimintamahdollisuuksien teoria tarjoaa erilaisen lähestymistavan nähdä kehitys kokonaisvaltaisempana ilmiönä, joka keskittyy yksilöiden kykyyn saavuttaa sellaista elämää mitä heillä on syytä arvostaa. Toimintamahdollisuuksien teoriassa keskiössä on **vapaus,** vapaus nähdään mahdollistajana ihmisille elää elämää, missä heillä on mahdollisuuksia olla ja tehdä asioita, jota he voivat arvostaa. Senin mukaan ymmärtääkseen paremmin ihmisten köyhyyttä on keskityttävä tarkastelemaan muitakin seikkoja kuin tulotason liittyvää köyhyyttä *(income poverty).* Senin mukaan on syytä tarkastella köyhyyttä ja sen syitä erityisesi toimintamahdollisuuksien puutteellisuuden kautta. Toimintamahdollisuus teoria keskittyy positiiviseen vapauteen, joka tarkoittaa sitä, että henkilöllä on todellisia kykyjä olla ja elää tai tehdä jotain mitä hän voi itse arvostaa. Senin mukaan vapaus lisää ihmisten kykyä auttaa itsenään sekä sen kautta avaa mahdollisuuksia myös vaikuttaa maailmaan. (Sen, 1999, 2–34.)

Senin toimintamahdollisuuksien teoriaa on tutkittu kirjallisuudessa monin eri tavoin ja hänen teoriansa on saanut tunnustusta hänen yrityksestään irrottautua utilitarismisesta ajatteluttavasta ja laajentamalla ymmärrystä kehityksestä siirtymällä tuloperusteisesta kehityksen määritelmästä useiden eri tekijöiden vaikutuksiin sekä vallitsevaan sen hetkiseen ympäristöön soveltaen. Todaron ja Smithin (2006) mukaan Senin lähestymistapa toimintamahdollisuuksiin ja ihmisten valinnanvarojen lisääminen on noussut keskeiseksi osaksi vallitsevaa nykyistä kehityskeskustelua. Tämän lisäksi toimintamahdollisuuksien teoria on saanut huomioita ja vaikutusvaltaa kehitystaloustieteen kirjallisuudessa. Senin ajattelutapaa voidaan pitää edelleen marginaalisena, mutta hänen teoriansa on auttanut priorisoimaan ja muokkaamaan taloustietelijöiden ja kehitysjärjestöjen sektoria. (Todaro & Smith, 2006, 20–23.)

Tämän lisäksi Todaron ja Smithin (2006) mukaan Senillä on ollut huomattava vaikutus yhdistyneisiin kansakuntiin ja Senin teorian pohjalta on voitu edistää YK:n HDI luomista (inhimillisen kehityksen mittaria), inhimillisen kehityksen mittari arvioi ja vastaa maiden luokittelusta liittyen: terveyteen, koulutukseen ja tulotasoon. (Todaro & Smith, 2006, 20.) Senin moniulotteinen lähestymistapa köyhyysanalyysiin on johtanut myös moniin tutkimuksiin, joiden tarkoituksena on mitata hyvinvoinnin eri ulottuvuuksia ja sitä, miten politiikat voivat vaikuttaa niihin. Esimerkiksi 2004 Saksan hallitus otti käyttöönsä Amarty Senin toimintamahdollisuuksien teoria teoreettiseksi viitekehykseksi heidän kansallisessa köyhyyden vähenemissuunnitelmassaan

(Arndt & Volkert, 2011). Vuonna 2015 EU:n Horisontti 2020 -ohjelmasta rahoitettu Re-InVEST-tutkimusprojekti (Research for Rebuilding an Inclusive, Value-based Europe of Solidarity and Trust through Social Investments) käytti toimintamahdollisuuksien teoriaa heidän keskeisenä teoreettisena viitekehyksenään (Kimhur, 2020).

3.1 Kehitys paradigman taustat

Inhimillisestä kehityksestä puhuminen ja sen uudelleen löytäminen ei ole mikään uusi ”keksintö” vaan voimme osoittaa kunniamme poliittisen ja taloudellisen ajattelun varhaisille johtajillemme. Ajatus siitä, että yhteiskunnan järjestelyt on arvioitava sen mukaan, missä määrin ne edistävät ihmisten hyvinvointia ajoittuu jo Aristotelen aikakauteen. (Haq, 1995, 13.) Voidaan myös sano, että eräänlaisen kehityksen aikakausi sai alkunsa vuonna 1949, Amerikan presidentit Harry S. Trumanin puheesta, jossa hän julisti eteläisen pallonpuolisko olevan epäkehittymätöntä aluetta. Tämän puheen jälkeen yli 2 biljoonan köyhän ihmisen todettiin olevan kehittymättömiä. Tämän puheen pohjalta lännestä tuli suunnan näyttäjä kehityksen tielle, jossa kasvaa talous ja materia koettiin olevan ainoa väylä saavuttaa minkään laista kehitystä. (Sachs, 2017; Sachs, 1992.) Kehitykseen liittyvä historia on kautta aikojen perustunnut ajatukseen siitä, että kehittyvät maat eli globaalin etelän maat täyttäisivät kehittyä taloudellisesti enemmän ja enemmän sekä pyrkiä saavuttamaan länsimaisen eli globaalin pohjoisen kaltainen taloudellinen tilanne. Sodan jälkeinen aika kehitys on nähty asian, joka voidaan siirtää ja kopioida vähemmän kehittyneisiin maihin ja saada heidät osaksi kehittynyttä ja ”parempaa” maailmaa. (Power, 2003, 9–10.)

Vallitsevana ajatuksena on ollut, että ”kehittyviä maita” globaalia etelää täytyy muokata ja kehittää olemassa olevan maailman laajuisen kehityksen puitteissa sopivaksi taloudellisiin rakenteisiin. Vallitseva ajatus kehittyvistä maista tarjoaa paljon valtaa länsimaisille toimijoille ja kehitysinstituutioille muodostaa yleisiä käsityksiä maista kuten: Afrikka, Aasia ja Latinalainen Amerikka. (Marcus Power, 2003, 9–10.) Kehitykseen liittyen on olemassa viisi päälinjaa, jotka ovat modernisaatio (modernization), riippuvuus teoria (dependency theory), taloudellinen uusliberalism (economic neoliberalism), vaihtoehtoinen kehitystapa (alternative development approach) ja kehityksen jälkeinen kausi (post-development). Näistä teorioista uusimpina ja viimeisimpinä ovat kehityksen jälkeinen kausi ja vaihtoehtoinen kehitystapa, jotka ovat tulleet vaihtoetoiseksit tavaksi nähdä ja edistää kehitystä muullakin tavalla kuin keskittyen talouteen ja sen kasvuun ja kritiikkinä Eurooppa keskeiseen tapaan nähdä maailma. 2000-luvun alusta alkaen globaalista kehityksestä ja

siihen liittyvästä keskustelusta on tullut yhä merkittävämpi osa kansainvälisiä suhteita sekä maailman politiikkaa. Yhdysvaltoihin kohdistuneen terroristi iskun myötä, koettiin köyhyyden ja epätasa-arvoisuuden vähentämisen olevan yksi merkittävimmistä tekijöistä edistääkseen rauhaa sekä vakautta kansainvälisessä politiikassa. (Power, 2003, 1–2; Tefler, 2003.)

Kehityksen voi määritellä hyvin monella tavalla, mutta yleisesti ottaen sen voidaan ajatella tarkoittavan hyvää ja positiivista muutosta ja sen synonyyminä voidaan pitää edistystä. Edistymisen ja näin ollen myös kehityksen voidaan katsoa parantavan yleistä elintasoa, jotka nähdään edistävän yhteiskuntaa laajemmin. Yhdistyneiden kansakuntien vuosittaisissa ihmisten kehitykseen liittyvissä raporteissa keskeisenä teeman kehityksessä esiintyy idea siitä, että ihmisten valinnan mahdollisuuksia pitäisi laajentaa (Power, 2003, 1–11; Tefler, 2003). Kehitys on nähty ja nähdään hyvin pitkälle myös edelleen lineaarisena etenemisenä, joka ilmoitetaan eri asteina ja jota analysoidaan eri indikaattoreiden avulla mitkä perustuvat länsimaalaisiin ideoihin ja kokemuksiin. Esimerkkinä bruttokansantuotteen mittaus sekä inhimillisen kehityksen mittaus pelkistettynä esittää kasvavia eroja köyhien sekä rikkaiden välillä. (Power, 2003, 1–11.)

3.2 Uusi kehitys paradigma ja Senin toimintamahdollisuuksien teoria

Alternative development approach ja post- development eli uuden kehitys paradigman myötä kehitys on ruvettu näkemään myös muilla tavoilla kuin, vain liittyen taloudelliseen kasvuun ja materiaalin tavoitteluun. Kehitys voidaankin nähdä yhä enemmän inhimillisenä kehityksenä, missä köyhyyttä ei enää määritellä pelkästään taloudellista tilannetta tarkastelemalla, vaan sen ymmärretään olevan monitasoista ja koostuvan monista eri osa tekijöistä. Köyhyys voidaan nähdä linkittyvän haavoittuvaisuuteen, voimattomuuteen, terveydentilan heikkouteen sekä toimintamahdollisuuksien puutteellisuuteen. Alternatiivisessa kehitys lähestymistavassa ihminen asetetaan kehityksen keskiöön keskittyen laaja-alaisempaan kehitykseen elämän eri osa-alueilla. Senin toimintamahdollisuuksien teoria kritisoi perinteisiä talousmalleja ja arviointi tapoja kehitykseen liittyen ja hänen mukaansa näistä malleista puuttuu käsitys mitä toimintoja pystymme suorittamaan ja tekemään (tekeminen) ja millaisia ihmisiä me voimme olla (oleminen) Senin mukaan tämä käsitys on kyvykkyyttä. (Tefler, 2003; Sen, 1999.)

Kyvykkyyslähestymistavassa (toimintamahdollisuuksien teoriassa) kiinnitetään huomiota siihen, miten ihmiset voivat käyttää olemassa olevia resursseja tai mitä he voivat olla näillä resursseilla eikä niinkään kiinnitetä huomiota siihen mitä resursseja ihmisillä on tai mihin julkisiin resursseihin

ihmisillä on pääsy. Tämän painopisteen muutos on perusteltavissa niin, että itse tavarat ja resurssit eivät yksinään takaa sitä, että ihmiset voivat muuttaa nämä suoraan todellisiksi teoiksi ja olemiseksi (doings and beings). Esimerkiksi kahdella ihmisellä voi olla aivan samat hyödykkeet ja resurssit lopputuloksena voi olla kuitenkin hyvin erilaiset päämärät ja lopputulokset olosuhteista riippuen (maantieteellinen sijainti, terveys, perhetilanne). Tärkeää on siis muistaa kiinnittää huomio siihen, että pystyykö henkilö A saavuttamaan samat toiminnot, kun henkilö B. Jos ihmisten väliset vertailut johtavat samanlaisiin kykyryhmiin/toimintamahdollisuus ryhmiin, niin voidaan sanoa, että vastaavilla yksilöillä on myös samanlainen vapaus elää hyvin. Sen kutsuu tätä erityistä vapautta yhtäläisinä toimintamahdollisuuksina saavuttaa "hyvinvoinnin vapaus" (Sen 1985, s. 201; Sen, 1999.)

Senin (1999) ja Powerin (2003) mukaan kehitys tapahtuu poistamalla tekijöitä, mitkä rajoittavat vapautta. Tällaisia tekijöitä on muun muassa: Köyhyys, tyrannia, sosiaalisen järjestelmän rappeutuminen, huonot taloudelliset mahdollisuudet, laiminlyödyt julkiset tilat ja toiminnot sekä liian vähäinen tai yliaktiivinen valtion toiminta. Vapaudella on merkittävä suhde elämä eri osa-alueilla ja sen puuttuminen reflektoituu yksilöiden ja yhteisöjen elämässä eri tavoin. Olennaista kehityksen kannalta on se, että ihmisillä olisi mahdollisuus valita sekä määrittää oman elämänsä suuntaa ja tehdä asioita mihin kukin on itse tyytyväinen. (Sen, 1999, 1–2; Power, 2003, 1–11.) Kehityksen näkemin aidoin yksilönvapauden kautta tarjoaa meillä kauaskantoisen ymmärryksen kehitys prosessista ja tarjoaa uuden mahdollisuuden lähestyä ja edistää kehitystä.

3.3 Vapaus merkittävän osana toimintamahdollisuuksien laajentamista

Toimintamahdollisuuksien teoriassa vapauden lisääminen on ensisijainen päämäärä ja kehityksen pääasiallinen keino. Kehitys koostuu poistamalla ja eliminoimalla tekijöitä, jotka rajoittavat ihmisten vaputta tehdä päätöksiä ja vaikuttaa oman elämänsä kulkuun. Poistamalla tekijöitä, jotka vaikuttavat merkittävästi vapauteen voidaan saavuttaa perusta kehitykselle. (Sen, 1999, 35–40.) Haq (1995) mukaan kehityksen perimmäinen tarkoitus on ihmisten vapauksien laajentaminen, joka kattaa kaikki yksilön elämän ulottuvuudet. Kehityksen arvioinnissa keskiössä on toiminnat ja toimintamahdollisuudet, toiminnoilla viitataan ihmisen olemiseen ja tekoihin mitä heillä on syytä arvostaa, kun taas jälkimmäinen viittaa mahdollisiin toimintojen yhdistelmiin. Tällaisen tarkastelun avulla luodaan siirtyminen taloudellisten muuttujien ja yksittäisten lukujen ja ulottuvuuksien ohi ja päästään tarkastelemaan asioista moniuloitteisesti. (Haq, 1995.)

Toimintamahdollisuuksien teoriassa vapaus nähdään merkittävän tekijänä erityisesti kahdesta syystä:

1. arvioiva syy; kehityksen arviointi on, pääasiallisesti toteutettava arvioimalla onko ihmisillä ollut paremmat mahdollisuudet
2. tehokkuuteen liittyvät syyt; kehityksen todellinen toteutuminen riippuu ihmisten aidosta itsemääräämisoikeudesta

Vapauden saavuttamiseen liittyy moni tekijä, joka ei ole aina mitenkään riippuvaisia ihmisestä itsestään. Näitä tekijöitä, jotka voivat positiivisesti vaikuttaa ja lisätä ihmisten vapautta on: taloudelliset mahdollisuudet, poliittinen vapaus, sosiaalinen valta, mahdollistavat tekijät pitää huolta terveydestä, peruskoulutus, kannustaminen aloitteisiin ja kehitykseen. Vapaus osallistua yhteiskunnallisiin valintoihin ja julkiseen päätöksentekoon edesauttaa edellä mainittuja mahdollisuuksia. (Sen, 1999, 3–5.) Todaron ja Smithin (2006) mukaan vapauden perusarvona voidaan pitää tavoitetta laajentaa taloudellisten ja sosiaalisten mahdollisuuksien valikoimaa ja tätä kautta voidaan mahdollistaa vapaus: riippuvuudesta, tietämättömyydestä ja inhimillisestä kurjuudesta. (Todaro & Smith, 2006, 20–25.)

Senin mukaan vapaudessa on olemassa 5 eri tyyppiä: 1. poliittinen vapaus, 2. taloudelliset mahdollisuudet, 3. sosiaaliset tilaisuudet, 4. avoimuus sekä 5. suojaava turvallisuus. Jokainen näistä oikeuksista ja mahdollisuuksia lisää ihmisen yleistä kyvykkyyttä. Nämä eri mahdollisuudet voivat myös täydentää toinen toisiaan. Esimerkiksi poliittinen vapaus, joka voidaan määritellä esimerkiksi sananvapaudeksi ja vaalien olemassaoloksi voi lisätä taloudellista vapautta. Suojaava turva voidaan katsoa tarkoittavan yhteiskunnan luomaa turvaverkkoa, mikä voi tarkoittaa esimerkiksi erilaisia sosiaalietuuksia kuten työttömyyskorvauksia. Nämä sosiaalietuudet taas puolestaan ehkäisevät äärimmäiseltä köyhyydeltä ja auttaa ihmisiä pärjäämään myös sosiaalisissa tilanteissa ja ehkäisemään syrjäyttämiseltä. Näin ollen eri vapauden muodot vahvistavat tosiaan ja parantavat ihmisen mahdollisuuksia, elää elämää, jota he voivat arvostaa (Sen, 1999, 38–40.) Vapaus nähdään koostuvan kahdesta eri tekijästä: itse *prosessista,* joka tarkoittaa toimintavapautta sekä päätösvapautta sekä *oikeita mahdollisuuksia,* jotka ihmisillä on henkilökohtaisesti sekä sosiaalisten olosuhteiden kautta. Sekä itse prosessi, että mahdollisuudet ovat merkityksellisiä sellaisenaan ja molemmilla tekijöillä on merkitystä ymmärtääkseen kehitys vapauden kautta (Development as freedom). (Sen, 1999, 17.)

Senin (1999) mukaan yksilöiden vapaus nähdään eräänlaisina rakennus palikoina, jossa kiinnitetään huomiota ihmisten toimintamahdollisuuksien laajentamiseen ja sitä kautta yksilöt voivat saavuttaa

elämän, jota he voivat arvostaa. Toimintamahdollisuuksia voidaan lisätä politiikan kautta ja politiikkaan ja sen suuntaan voidaan vaikuttaa tehokkaalla kansalaisaktiivisuudella. Valtiolla ja yhteisöllä on tärkeä rooli toimintamahdollisuuksien vahvistuksessa ja myös niiden suojelemisessa. Yksilöiden vapauden laajentamista voidaan pitää sekä päätarkoituksena, että ensisijaisena keinoa saavuttaa kehitystä. (Sen, 1999, 18–19, 53.)

Senin teoriassa köyhyys määritellään toimintamahdollisuuksien puutteena ja puutteellisuutena eikä niinkään perinteisellä määritelmällä köyhyydestä, mitä pidetään alhaisena tulotasona. Toimintamahdollisuus köyhyys ei pois sulje alhaisentulotason vaikutusta, sillä alhainen tulotaso on yksi suurimmista tekijöistä köyhyyteen liittyen. Tulojen puute tai niiden alhaisuus voi olla yksi suuri tekijä myös ihmisten toimintamahdollisuuksien puuttumiselle. (Sen, 1999, 87–88.) Köyhyyden määritelmän voidaan myös pitää sitä, että ihmisellä ei ole materiaalisia, kulttuurisia ja sosiaalisia mahdollisuuksia osallistua siihen elämäntapaan, jota heidän kotimaassaan pidetään hyväksyttävänä (Sharply & Naidoo, 2010).

Köyhyyden ja toimintamahdollisuuksien suhde ei ole standardi vaan se vaihtelee yhteisöissä, perheissä sekä yksilötasolla. Esimerkiksi ikä ja sen tuomat eroavaisuudet ovat merkittäviä vaihtelun tekijöitä vanhemmat ihmiset tarvitsevat enemmän huolenpitoa ja ovat riippuvaisempia muista. Vaihtelevuus voi näyttäytyä muun muassa: sukupuolen, statuksen, maantieteellisen sijainnin, sairauksien ja luonnonolosuhteiden takia. – Tarkastellen köyhyyttä toimintamahdollisuuksien puuteellisuuden kautta ihmisten ”todellinen köyhyys” voidaan kokea voimakkaampana ja merkittävämpänä kuin mitä voidaan nähdä tulojen kautta. (Sen, 1999, 88.) Haq (1995) mukaan kehitystä ja kehitysyhteistyötä ei voi olettaa tapahtuvan tilastoja katsomalla, hänen mukaansa me emme voi puhu kehityksestä ja kehitysyhteistöistä liittyen ihmisiin, joita me emme tunne. Haq mukaan on tärkeää olla kattavaa ja laajaa tietoa maasta sen ihmistä sekä toimia tilanteissa paikallisten ehdoilla fokusoituen ensin ihmisten perustarpeisiin ja sitten vasta myöhemmin keskittyä fyysisiin kohteisiin kuten tuotantoon ja kulutukseen. (Haq, 1995.)

Kun köyhyyttä tarkastellaan ja analysoidaan toimintamahdollisuuksien kautta, keskitytään ymmärtämään köyhyyden luonnetta ja siihen johtaneita syitä niin, että kohdistetaan katse pois ”syystä” joka yleisesti nähdään köyhyyden aiheuttajan eli tuloista. Sen sijaan keskityttäisiin ”tavoitteen saavuttamiseen” joita ihmisillä on syytä tavoitella ja vastaavasti vapautta tyydyttää omat tarpeensa. (Sen, 1999, 90.) Senin (1999) mukaan tulotaso köyhyyden väheneminen ei yksin mahdollista köyhyys ongelmaan ratkaisua. Liian kapeakatseinen tulkinta köyhyydestä voi olla myös hyvin haitallista etenkin, jos katse kiinnitetään ainoastaan tuloihin. Köyhyys ja sen väheneminen

pitäisi tulkita niin, että kiinnitetään huomio ihmisten todellisiin mahdollisuuksiin johtaa omaa elämänsä ja vapauksiin mitä heillä todella on. Kiinnittämällä huomio näihin seikkoihin, köyhyyden tarkasteluun saadaan laajemmat näkönannat ja itse köyhyys tutkimuksessa päästään paljon syvemmälle, näin ollen myös köyhyyden vähentämisen olevat keinot lisääntyvät. Toimintamahdollisuuksia lisäämällä ja parantamalla saadaan suoria tai epäsuoria vaikutuksia monipuolistaa ja rikastuttaa ihmisten elämää. Ihmisten toimintamahdollisuuksien laajeneminen edesauttaa myös tuottavuutta sekä ansiotuloja. (Sen, 1999, 92.) Edwardsin (2004) mukaan pikkuhiljaa kehitykseen liittyvässä keskustelussa on ruvettu ymmärtämään sen, että taloudellinen kasvu ei välttämättä lisää kehittymistä millään tavalla, jos sen avulla ei keskitytä sosiaalisiin muutoksiin, joiden kautta pystytään lisäämään köyhien ihmisten toimintamahdollisuuksia. (Edawrd, 2004.)

3.4 Teorian kritiikki

Senin teoria on saanut osakseen myös arvostelua. Monet kirjoittajat ovat kritisoineet Senin teoriaa liiallisesta individualistisuudesta. Senin keskittyessä yksilöiden vapauden lisäämiseen hänen nähdään kieltävän kollektiivisten kykyjen roolin ja näin ollen Seniä kritisoidaan sulkevan pois kokonaan kollektiiviset vapaudet. Gore (1997) mukaan on olemassa ominaisuuksia, jotka liittyvät erityisesti tietyille ryhmille tai yhteisöille ja näitä ominaisuuksia ei voi jakaa yksilöllisiin ominaisuuksiin ja sitä kautta toimintamahdollisuuksiin. (Gore, 1997.)

Seniä kritisoidaan kuvailevansa toimintamahdollisuuksia vain teoreettisena ”tilana” ja näin ollen jättäen muille määriteltäväksi mitkä toimintamahdollisuudet ovat reletantteja yksilöiden tarkoituksiin. Ongelmallisena voidaan myös pitää sitä, että jättämällä täsmentämällä mitä kykyjä ja toimintamahdollisuuksia voidaan pitää merkityksellisenä yksilönkannalta. Teoria jää ymmärtämättä mitä mahdollisuuksia ihmisille on tarjottava, jotta heidän elämänlaatunsa parantuisi. Kysymyksenä herääkin miten voimme tarjota ihmisille edellytykset paremmalle ihmiselämälle tietämättä, mistä parempi elämä koostuu. (Deneulin & Stewart, 2002.) Mitä tulee vapauden lisäämiseen valtiollisella tasolla esimerkkinä koulutus ja terveydenhuolto, joita Sen painottaa merkittävän tekijän yksilöiden toimintamahdollisuuksien laajentamisessa on mainittava, ettei Sen korosta tai puhu laajalti hallituksen harjoittamasta talouspolitiikasta, kuten verojen keräämisen merkityksellisyydestä tallaisten toimintojen takaamiseksi (Bénicourt, 2004).

Toimintamahdollisuuksien teoria avaan mahdollisuuksia, nähdä kehitys laajemmalla ja osallistavalla tavalla, mikä on paikallisen väestön kanalta erittäin merkittävä. Kehityksen keskiössä nähdään olevan ihmisen toimintamahdollisuuksien laajentaminen ja niiden avulla voidaan saavuttaa yksilöllistä ja yhteisöllistä vapautta. Näin ollen toimintamahdollisuuksien laajenemista voidaan pitää inhimillisen kehityksen ytimenä. Mitä tulee vapauteen ja sen suhteeseen kehitykseen ja köyhyyden vähenemiseen on asia hiukan kompleksisempi mitä Sen antaa toimintamahdollisuuksien teoriassa ymmärtää.

Tutkimuksessani hyödynnän näistä teoreettisista ja käsiteellisitä lähtökodista gambialaisten ihmisten kokemuksia matkailun vaikutuksista köyhyyden vähenemiseen. Toimintamahdollisuuksien teorian ja aiemman tutkimuksen sekä Gambian nykytilanteen tuella pyrin syventämään ymmärrystä gambialaisten omakohtaisista kokemuksista matkailun merkityksellisyydestä köyhyyden vähenemiseen ja toimintamahdollisuuksien lisääntymiseen. *Tutkimusongelmana on*: Millä tavoilla matkailun edistää gambialaisten toimintamahdollisuuksia inhimilliseen kehitykseen? Osatutkimuskysymykset muodostuvat seuraavasti: Missä roolissa matkailu on gambialaisten ponnistuksissa voittaa köyhyyden asettamat toimintarajoitukset? Miten gambialaiset kokevat matkailun vaikutukset arkielämässä? Mikä on matkailun rooli Gambiassa köyhyyden vähentämisessä?

4. AINEISTOT JA MENTELMÄT

Tutkielmani pohjautuu kvalitatiivisen tutkimus perinteeseen. Laadullisen tutkimuksen kohteena on erilaiset ilmiöt, merkitysmaailmat sekä yksilön kokemukset. Laadullisessa tutkimuksessa ei etsitä vastauksia yleisellä tasolla vaan pyritään saamaan syvällistä ymmärrystä jostain tietystä ilmiöstä. Laadullisessa tutkimuksessa on olemassa monia eri tutkimussuuntauksia, mutta niiden yhteneväisyytenä on aineisto, joka on ilmaisultaan tekstin muodossa sekä sitä kuvataan ja tutkitaan laatuna määrän sijaan. Osallistuvuus on merkityksellistä laadullisessa tutkimuksessa, joka reflektoituu objektiivisuuden ja subjektiivisuuden tasapainon löytämisessä. Laadullisessa tutkimuksessa tutkijan täytyy pyrkiä tunnistamaan omat esioletuksensa ja tuomaan ne rehdisti esille. Objektiivisuus syntyykin tunnistamalla ja sanoittamalla oman subjektiivisuuden. Tutkimuksiin osallistuvilla puolilla tulisi olla myös riittävästi kokemusta ja tietämystä aiheesta. (Tuomi & Sarajärvi, 2012, 85; Eskola & Suoranta, 1998, luku 1.1.)

4.1 Aineiston keruu, järjestäminen ja kuvaus

Aineistoni koostuu viidestä teemahaastattelusta. Haastattelut toteutettiin tammikuun 2022 aikana gambialaisille, jotka työllistyvät tai ovat työllistyneet matkailun kautta välillisesti tai välittömästi. Haastattelu materiaalia on sanasta sanaan litteroitua ja litteraatiota kertyi haastatteluista 25 sivua.

Aineiston rajaamiseksi haastateltavaksi valikoituvat gambialaiset henkilöt, jotka ovat tai ovat olleet matkailutoimijoita. Laadullisessa tutkimuksessa on tyypillistä keskittyä pieneen määrään tapauksia sekä analysoimaan niitä perusteellisesti (Eskola & Suoranta, 1998, luku 1.1.) Haluisin keskittyä ja syventyä gambialaisten matkailutoimijoiden kokemuksiin matkailun vaikutuksista köyhyyden vähenemiseen, joten en tietoisesti haastatellut henkilöitä, jotka eivät itse ole suoraan yhteydessä matkailuelinkeinoon.

Haastateltava	Sukupuoli	Ammatti	Työkokemus vuosina
H1	Mies	Taksikuski	17
H2	Nainen	Asiakaspalvelu	15
H3	Mies	Turistiopas	10
H4	Mies	Turistiopas	10
H5	Mies	Turistiopas	15

Taulukko 1. Haastatteluaineiston koodaus

Haastattelut toteutettiin puolistrukturoiduilla teemahaastatteluilla. Teemahaastattelussa kaikki keskustelun osapuolet ovat tutkimusmateriaalin aktiivisia tuottajia (Alasuutari, 2011). Valitsin aineistokeruu tavakseni haastattelun, koska haastattelujen kautta pysytään saamaan tietoa yksilöiden näkökulmista ja ajatusmaailmasta. Haastattelun lähtökohtana on se, että haastattelun molemmat osapuolet osallistuvat tiedontuottamiseen, sillä vuorovaikutustilanteessa myös haastateltavan läsnäololla on merkitystä. Haastattelujen nauhoittamisen kautta haastateltava pystyy palamaan haastattelu tilanteeseen ja analysoimaan haastateltavaa syvällisemmin ja reflektoimaan myös omaa toimintaansa. Puolistrukturoidussa teemahaastatteluissa kaikkien haastateltavien kanssa käydään läpi samat aihepiirit ja teemat sallien kysymysten muotoilun vaihtuvan. (Ruusuvuori & Tiittula, 2005.)

Hirsjärven ja Hurmeen (2011) mukaan puolistrukturoidussa haastattelussa jokin näkökulma päätetty ennakkoon, mutta haastattelukysymykset jätetään avoimiksi, niin että haastateltava saa tilaa ajatuksillensa. Haastattelumenetelmäkseni valikoitui yksilöhaastattelu, sillä halusin kerätä mahdollisimman kattavasti tietoa haastateltavilta tutkimusaiheesta sekä tarkastella yksittäisten gambialaisten näkemyksiä. Haastattelemalla haastateltavia yksitellen, pystyin paremmin huomioimaan haastattelutilanteessa haastateltavan yksilön sekä koin sen myös sopivammaksi ottaen huomioon kulttuurillisen kontekstin. (Hirsijärvi & Hurme, 2011.) Yksilöhaastattelu tarjosi myös paremmat puitteet luoda hyvän suhteen vastaajaan ja näin ollen osoittaa empaattisuutta ja ymmärrystä haastateltavan asemaa kohtaan. (Ruusuvuori & Tiittula, 2005).

4.2 Aineistomenetelmän teoriaohjaava sisällönanalyysi

Aineiston analyysimenetelmäksi valitsin sisällönanalyysin. Sisällönanalyysi on tekstianalyysi, jonka avulla tutkitaan, kuvataan ja eritellään sisältöä sekä etsitään merkityksiä tekstistä. löytää tutkittavasta aiheesta esiintyviä merkityksiä. Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan sisällönanalyysin avulla tutkittavasta ilmiöstä luodaan yleinen kuvaus. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 103.) Sisällönanalyysiä voidaan toteuttaa aineistolähtöisesti, teoriaohjaavasti tai teorialähtöisesti. Analyysitavasta riippuen aineiston hankinnassa, analyysissa ja raportoinnissa on eroavaisuuksia. Aineiston analyysitavaksi valitsin teoriaohjaavan sisällönanalyysin. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä aineistoa analysoidaan aineiston ehdoilla huomioiden teoreettiset taustat ja käsitteet, jotka tuodaan mukaan analyysin jo tiedettyinä. Tutkija huomio ja tunnustaa aikaisemman teorian merkityksen, mutta analyysi ei suoraan perustu teoriaan tai testaa sitä. Aikaisempi tieto ja teoria pyrkii auttamaan ja ohjaamaan analyysiä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, luku 4.4.) Koin, että teoriaohjaava sisällönanalyysi sopii omaan tutkimukseeni, koska se mahdollistaa empirian ja teorian välisen vuoropuhelun ja sen avulla pääsin muodostaman selkeää tulkintaa sekä kuvamaan tarkasti gambialaisten matkailutoimijoiden kokemuksia köyhyyden vähenemiseen.

Aloitin aineoston tarkastelun lukemalla kaikki haastattelu läpi avoiminsilmin ensi yhtenä kokonaisuutena ja sen jälkeen paneutunen yhteen haastatteluun kerrallaan. Lukiessani haastattelut yksitellen pyrin löytämään aineistosta samankaltaisuuksia, erovaisuuksia sekä hahmottamaan toistuuko niissä, jokin tietty teema. Lähdin sitten tarkastelemaan ainestoa siten, että kiinnitin huomiota ilmaisuihin, jotka kuvasivat, miten gambialaiset puhuivat matkailusta ja sen vaikutuksista. Etsittyäni aineistoa sellaisia pätkiä, jotka liittyivät matkailun vaikutuksen kuvailuun, värikoodasin tekstiä ne kohdat ja seuraavaksi pelkistin ilmaisut ja luokittelin niitä pääteemojen alle. Käytin koodien tekemiseen eriä värejä, jotka korostavat eri luokkia ja niiden ilmaantuvuutta aineistossa. Seuraavaksi vertailin teemoja teoreettiseen viitekehykseen sekä aiempaan tutkimukseen. Tällä tavalla pyrin aineistostani tekemien havaintojen laajaan sekä dialogiin kirjallisuuden kanssa. Tämän jälkeen luokittelen aineistoa eri kategorioihin, jotka muodostuivat Senin teoriasta ja siinä olevasta viidestä eri vapauden osa-alueesta. Lopuksi temmottelu ja luokittelun sekä teoriasta muodostettujen yläluokkien pohjalta kokosin koodatut kohdat tutkimuskysymyksiin vastaavat ilmaisut erilliseen analyysirunkoon.

4.3 Eettinen positioni tutkijan ja tutkimuksen luotettavuus

Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan laadullisessa tutkimuksessa tukijan positio on hyvin keskeinen, sillä laadullisessa tutkimuksessa tutkijalla on hyvin paljon vapautta tutkimuksen suunnitteluun ja toteutukseen. Tutkijalta vaaditaan paljon tutkimuksellista mielikuvitusta erilaisten ratkaisujen kokeilemiseen sekä näin ollen tutkijan vastuulle jää myös kertoa avoimesti ratkaisustaan. (Eskola & Suoranta, 1998, luku 1.1.) Tutkimusta tehdessäni olen seurannut TENKIN (2012) laatima ohjeita hyvistä tieteellisistä käytännöistä ja parhaani mukaan kiinnittänyt huomiota rehellisyyteen ja avoimuuteen läpi koko tutkimukseni sekä yleiseen huolellisuuteen tulosten tallentamisessa ja esittämisessä. (TENK, 2012.)

Tutkimukseen osallistui viisi gambialaista ihmistä, jotka työllistyvät tai ovat työllistyneet matkailuelinkeinon kautta. Aluerajaukseksi tein Gambian rannikkoalueen, missä matkailu elinkeinoa harjoitetaan eniten, paikallisten kesken aluetta kutsutaan Komboksi. Alkuperäinen ajatukseni oli mennä paikan päälle Gambiaan toteuttamaan haastattelut, mutta vallitsevan koronatilanteen takia haastattelut täytyi pitää etäyhteyden välityksellä. Hyvän tutkimuskäytännön mukaan haastateltavilta pyydettiin suostumus osallistumiseen. Lisäksi tutkittavalle tulisi kertoa kaikki oleellinen lähtötieto tutkimuksesta ja myös tutkimuksen kulusta (Hirsjärvi ym. 2004, 26–27). Informoin tutkimuksen osallistuneita ennen haastatteluja viestillä, jossa oli tietoa tutkimuksen aiheesta ja tarkoituksesta. Haastattelut toteutettiin WhatsApp puheluiden välityksellä ja pyrin saamaan aineistonkeruusta mahdollisimman luonnollisen tilanteen tutkimukseen osallistujille. Haastattelut anonymisoitiin.

Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan erilaiset lähtöoletukset ja intuitiiviset käytännöt, jotka ohjaavat meidän arkijärkemme päättelyketjuja näkyvät myös olemassa olevina meidän tutkimuksessamme. Oli meidän tutkimusmenetelmämme sitten kvalitatiivinen tai kvantitatiivinen, sisältää sen teko tiettyjä ratkaisuja, jotka eivät välttämättä ole aina selviä itse tutkimuksen tekijällekään. (Eskola & Suoranta, 1998, luku 1.) Eri kulttuureihin liittyvässä tutkimuksessa on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota eettisiin kysymyksiin sekä tutkijan roolin paikantamiseen. Tutkimuksessani keskityn gambialaiseen kulttuuripiiriin ja gambialaisten ihmisten kokemuksiin ja näkemyksiin. Tiedostan tutkielmani olevan yksi luenta aineistosta ja ymmärrän aineiston tulkinnan pohjautuvan tutkijan ääneen.

Alasutarin, (2011) mukaan tutkittava aineisto on aina pala tutkittavaa maailmaa ja se toimii näytteenä tutkimuksen kohteena olevasta kielestä ja kulttuurista. Tutkijaan tulee pystyä

määrittelemään aineiston ”kulttuurinen paikka” ja todentamaan omien tulkintojen havainnot luotettaviksi muiden aineistojen ja tutkimustulosten avulla. (Alasuutari, 2011, luku 4.) Tutkiessani aineistoa, joka koostuu gambialaisten ihmisten näkemyksistä ja kokemuksista köyhyyden vähenemiseen matkailun kautta, koen että minulla tutkijana on hyvämäärä omakohtaista lähtötietoa ja ymmärrystä paikallisesta kulttuuripiiristä ja siellä toimimisesta, joka näkyy aitona kulttuurin tuntemuksena ja kykynä intuitiiviseen tulkintaan sekä luottamuksena haastateltavien ja minun eli tutkijan välillä. Olen asunut Gambiassa yhteensä yli kolmen vuoden ajan ja käännyt siellä myös paikallista koulua. Aineiston toteutuksessa olen pyrkinyt vastavuorisuuteen ja pyrkinyt tekemään haastattelu tilanteesta mahdollisimman normaalin keskustelun oloisen ja näin ollen antamalla haastateltaville tilaa tulla kuulluksi.

Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan tutkijalla tulee olla riittävästi herkkyyttä osoittaa tutkimuksen ”ongelma” kohdat (Eskola & Suoranta, 1998, luku 2). Objektiiviuus ja siihen pyrkiminen on merkittävä osa tutkimuksen tekoa. Alexandrovan mukaan objektiivisuus on keino päästä tutkimaan asioita sellaisena kuin ne ovat (Alexandrova, 2018). Täydellisen objektiivista tutkimusta on mahdoton saavuttaa, mutta omilla valinnoilla, rehellisyydellä ja avoimuudella pystytään lisäämään sitä. Tiedostan omat ennakkokäsitykseni ja tietoni tutkittavaa aihetta kohtaan ja tuon ne ilmi rehellisesti ja näin ollen pyrin saavuttamaan läpinäkyvyyttä, joka lisää tutkimukseni luotettavuutta. Maailmankuvan, taustani, koulutukseni ja maantieteellinen sijainti vaikuttaa tulkintaani. Douglaksen (2004) mukaan arvojen tunnistaminen ja niiden kertominen on tärkeää tiedostaen sen, ettei arvoja voi sekoittaa faktojen ja todisteiden kanssa. Arvoilla voi siis olla rooli tutkimuksessa ja eri päättelyprosesseissa kuitenkin niin, ettei ne syrjäytä todisteita. (Douglas, 2004.) Analyysini ja tulokset pohjautuvat omaan tulkintaani ja tutkimukseni tarkoituksena ei ole esittää absoluuttisia totuuksia.

5. TOIMINTARAJOITUSTEN VOITTAMINEN

Tässä luvussa esittelen matkailun merkityksen köyhyyden asettamien toimintarajoitusten voittamisessa. Alaluvussa keskityn matkailun kautta saatuihin tietoihin, taitoihin ja itsetuntoon.

Gambia on maan hyvin riippuvainen matkailusta ja matkailusektori toimiikin suurimapan työllistäjä koko maassa. Gambian matkailusektorilla on suurimmat vaikutukset maan bruttokansatuotteeseen ja köyhyyden vähenemiseen kuin missään muussa Afrikan maassa. (World Bank, 2020, 84–90.) Tämän tutkimuksen haastateltavat saavat tai ovat saaneet suurimman osa heidän tuloistaan matkailun kautta. Matkailuelinkeino on maailman yksi merkittävimmistä työllistäjistä sekä merkittävä tulonlähde monelle maalle. (Satokangas & Vehkäperä, 74, 2013).

5.1 Matkailun merkitys voittaa köyhyyden asettamat toimintarajoitukset

> You know today life is good more good than before so I think it's because of tourism they have that and of course is because of tourism, If we don't have any more tourism in Gambia we're going to be suffer everybody understand. (H1)
>
> personally myself I do benefit from the tourist that we are coming in because I was having tips sometime I do have tips sometimes and then I do have things from tourists because I do have a family friend a sister and the sister with the daughter I do benefit a lot from those people because they were helping and then they would even help me to do to go back to school to do my to do the traveler tourism that I was wanting for so long but I didn't have opportunity to do it but they helped me to do it and they paid for me to go to school so I benefit a lot during the time when I was when I was working in the hotel industry. (H2)

Olennaista osaa kehitystä voidaan pitää sitä, että ihmisillä on mahdollisuus valita ja määrittää oman elämänsä suuntaa ja tehdä niitä asioita mihin itse on tyytyväinen (Sen, 1999, 1–2; Power, 2003, 1–11). Matkailu koetaan vaikuttavan positiivisesti yksilöiden, että yhteisön elämänään. H1 kertoo matkailun vaikutuksista he ja me muodossa, joka voidaan tulkita viittaavan siihen, kuinka kokonaisvaltaista matkailu on gambialaisten ihmisten elämissä. Tämän lisäksi me ja he puhetyyli kuvasta hyvin gambialaista elämää ja kulttuuriympäristöä missä yhteisöllisyys ja perhekeskeisyys on vahvasti läsnä. (Drammeh, 2015.) H2 kuvailee matkailun myötä elämänsä muuttuneen ja päässeen jatkokouluttamaan itseään matkailutyössä tavattujen matkailijoiden ansioista, hänen puheestaan voidaan tulkita näkyvän onnellisuus siitä mihin suuntaan hänen elämänsä on kehittynyt matkailutyön myötä. H2 puhuu eräistä matkailijoista nimityksellä perhe

ystävät, josta voidaan olettaa haastateltavan myös muodostaneen ystävyyssuhteita tiettyjen matkailijoiden kanssa. Maailmanpankin (2020) mukaan yli puolet Gambian matkailijoista arvioidaan olevan toistuvia matkailijoita (World Bank, 2020, 84–86). Tutkimustiedon sekä haastateltavan puheen pohjalta voidaankin olettaa monen paikallisen ja matkailijoiden välille muodostuneen ystävyyssuhteita.

> I definitely get a benefit from the tourist I survive because of them the tourists look after me since I started working in the industry. Oh yes definitely since I started to work with industry my life changed so not only me a lot of Gambian also and also and those who are working also around the industry many of them in fact. And if you come the local community of Bakau lot of people are getting benefit from the tourist and lot of students are getting sponsored by the tourist. (H5)

H5 haastateltava rakentaa matkailun ympärille kuvaa hyötysuhteesta ja kuvaillessaan matkailun vaikutuksia hänen tai muiden elämään hän käyttää sanaa benefit (hyöty) useaan kertaan. Matkailuelinkeinossa paikallisia ajatellen, taloudellista hyötyä pidetäänkin yhtenä merkittävän tekijän paikallisten ihmisten kannalta (Satokangas & Vehkäperä, 2013, 73). H5 kerronnasta voidaan tehdä johtopäätös myös hänen saavansa matkailusta taloudellista hyötyä ja tämän lisäksi hän korostaa puheessaan matkailusta ilmenevät yhteisölliset hyödyt viitaten matkailijoiden tuesta paikallisten lasten koulutukseen. Senin (1999) mukaan *oikeita mahdollisuuksia,* jotka ihmisillä on henkilökohtaisesti sekä sosiaalisten olosuhteiden kautta voidaan pitää keinona saavuttaa vapautta. (Sen, 1999, 17.) H5 puhuessaan lasten koulutusmahdollisuuksien paranemisesta matkailun myötä, voidaan tulkita mahdollistavan oikeita mahdollisuuksia näille lapsille, ja koulutusta voidaan pitää keinona saavuttaa vapautta heidän elämässään.

> The tourism in the Gambia I will tell you this very very important you know is very very very important in the Gambia. The tourist brings lot of things for the country and they help a lot of Gambians you know in many ways in terms of paying their school fees. Many people today they are going to school you know it's because of the tourists you know and many people not even the schools you know their house rents are getting paid but by the tourist. (H1)

H1 tuo puheessaan ilmi hyvin samankaltaisia aiheita ja kokemuksia matkailuun liittyen muiden haastateltavien kanssa. H1 kuvailee matkailun olevan tärkeää ja merkityksellinen asia sekä yhteisölle, että koko maalle. Matkailusta yleisellä tasolla puhuminen sekä yhteisön tasolla puhuminen toistuu enemmän tai vähemmän kaikkien haastateltavien kohdalla. Matkailusta saatavat sosiaaliset ja taloudelliset hyödyt pitäisi välittyä ja tuntua myös koko yhteisössä ainakin epäsuoralla

tavalla. (Fennell & Przeclawski, 2003.) Haastateltavien puheessa matkailun vaikutuksia korostetaan sekä yksilö, että yhteisöllisellä tasolla. Yksilöllisellä tasolla puhuttaessa haasteltavat kuvailevat esimerkiksi matkailuntyöllistymisen vaikutuksia omaan elämään ja yhteisöllisellä tasolla haastateltavat kuvailevat matkailun hyödyttävän esimerkiksi monia koululaisia sponsorisuhteiden kautta. Maailmanpankin tutkimuksessa (2020) mukaan noin 40 % gambialaisista vastaanottaa rahalähetyksiä ja avustuksia ulkomailta, mikä voidaan nähdä tukevan haastateltavien yleistä käsitystä ja henkilökohtaisia kokemuksia matkailun kokonaisvaltaisista vaikutuksista heidän toimintamahdollisuuksiensa laajenemiseen. (World Bank, 2020, 84–90.) Yleisellä tasolla puhumista voidaan myös pitää keinoa vältellä liian henkilökohtaisuuksiin menemistä ja tapa puhua itsestään ja muista vaihtele hyvin laajasti eri kulttuuripiireissä.

> Yeah that's what is rural migration that's the reason you come from rural area is because I'm looking for some opportunity because where you are there is not much opportunity though to make things happen. When you come to kombo area you can have little job opportunities perhaps even if it’s not good but still is better than non then maybe you can have little opportunity to have other things also. (H3)

H3 puheessa kuvailee maaseudulta muuttamista ainoana vaihtoehtona löytää mahdollisuuksia työllistää itseään. H3 vaikuttaa tyytyvänsä kohtaloon, jättämällä maaseudun taakse työnperässä ja paremman tulevaisuuden toivossa, hänen puheestaan saa kuitenkin sellaisen kuvan, ettei hän oleta matkailuelinkeinon olevan hänen elämässään välttämättä avain onneen vaan sen sijaan jopa pakollinen paha saadakseen tuloja. Gambiassa maaseudulla asuvat ihmiset kärsivätkin huomattavasti enemmän köyhyydestä kuin he, jotka asuvat Kombo alueella suurimpana syynä tähän on matkailun keskittyminen kaupunki aluille. (World Bank, 2020, 12–18).

Chok (2007) mukaan matkailulle annetaan usein sellainen lähtöoletus, parantavana ja ideaalina työkaluna, joka pystyisi saavuttamaan jopa ihmeitä paikallisten ihmisten keskuudessa. Taustalla vaikuttaa vahvasti länsimaiden toimijoiden ajatus siitä, miten joku toimii ideaalilla ja yleisellä tasolla. Chok kuitenkin kertoo asian olevan hyvin paljon monimutkaisempi (Chok et al., 161, 2007.) H3 puhe kuvastaa hyvin juuri sitä todellisuutta, mitä Chok (2007) yrittää viestittää. Matkailu ja sen vaikutukset eivät ole millään lailla helposti analysoitavista ja toisen hyödyt voivat hyvin päätyä toisten haitoiksi, etenkin tarkastellessa matkailua alueella, missä matkailijoiden ja paikallisten elämät ja tulotasot eivät voisivat olla kauempana toisistaan.

> They are expecting that you know that there is tourism, and I will meet some tourists and I would have some business so that they will have some money from me and then at the end of the day they can buy a bag of rice which is very very important. Which means you know farming there cannot take them a year around if the farming can take

> them a year around then I will not be able to buy it bag of rice and send it them they would have a rice for themselves but it cannot take them and you know it's so difficult for them it's much much more difficult for the people living in the village to be honest (H1)

H1 vastaus eroaa H3 vastauksesta selvällä sävyerolla. H1 kuvailee hyvin myönteiseen sävyyn sitä, kuinka hän pystyy auttamaan perhettään maaseudulla matkailulla saaduilla tuloillaan. H1 puheesta voi aistia hänen olevansa tyytyväinen omaan asemaansa kaupunkiseudulla työllistyessään matkailun kautta ja näin ollen pystyvänsä auttamaan perhettään maaseudulla, joka on erittäni tärkeä osa gambialaista kulttuuria, auttaa muita perheenjäseniä ja jakaa omastaan. H1 kiteyttää puheessaan, myös sen kuinka maaseudulla olevat ihmiset eivät pärjää maanviljelyllä ympärivuoden ja hänen keinonsa taata perheelleen riisiä ja ruokaa ympärivuoden on työskentely matkailualalla.

5.2 Matkailun esiintyminen taitona, tietona ja itseluottamuksena

> We learn a lot from the tourist because some have different occupations when they come, we interact with them we know what they do back home, and they also know what we do here so it's like you know every day is a school day when we interact the tourist from different countries like you learn a lot you know different kind of human beings (H4)
>
> I have I have learned a lot from them because I do because the different tourist that are coming here I have learned little bit about their cultures like for example most the culture I learned a lot from was the Finnish culture. (H2)

Vähentämällä tietämättömyyttä ja lisäämällä tietoa ja mahdollisuuksien valinnanvaraa, ihmiset voivat saavuttaa edellytyksen kehitykselle ja vapaudelle (Sen, 1999 3–5; Todaro & Smith 2006, 20–25). Haastateltavien puheessa ilmenee että, he ovat päässeet oppimaan kulttuurien välisestä kanssa käymisestä ja heidän puheessansa tätä oppimista kuvaillaan hyvinkin positiivisesti ja jopa ylpeästi. H4 kuvailee, kuinka matkailijoiden kanssa työskentely on hänelle ikään kuin aina uusi koulupäivä ja hänen puheestaan voi tulkita hänen olevan hyvin vastaanottavainen uudelle tiedolle ja samaan aikaan hyvin tyytyväinen saadessaan jakaa tietoa myös omasta maasta ja kulttuuristaan. Fennellin ja Przeclawski (2003) mukaan on hyvin tärkeää, että paikalliset matkailutoimijat tietävät matkailijoiden tavoista, käyttäytymisestä ja kulttuurista ja myös toisinpäin, niin, että matkailijat saavat tarvittavaa tietoa paikallisista tavoista ja kulttuurista (Fennelli & Przeclawski, 2003). Kulttuurein välinen tiedon jako ja yhteisymmärrys, auttaa myös saavuttamaan aidomman ja luottamuksellisemman suhteen paikallisten ja matkailijoiden välille.

> it has change a lot in my life because it's helped me to be more confident it helped me also speak better than I was speaking before it give me a lot of education and it's also helped me bring a huge impact in my education that's why my education was so easier for me because I learned a lot from the tourist for example like table manners you know from different cultures table manners you know how to present yourself how to prevent yourself and how to interact with different cultures without you without you not looking down upon yourself. (H2)

> myself you know my first experience in the restaurant and eat there was with the tourist, So many Gambians if you see them sitting in the restaurant is because of the tourist, of course some rich Gambian can go to the restaurants but the local people and you know the local people the poor people are the majority in the Gambia here you know so most of the time when you see a Gambian sitting eating or drinking in the restaurant they are with the tourist. (H1)

Haastateltavat kokevat matkailun vaikuttaneen positiivisesti heidän mahdollisuuksiinsa nähdä itsensä ja myös tehdä asioita, mitä ilman matkailijoita he eivät olisi varmaan pystyneet kokeilemaan. H2 kuvailee omatuntonsa nousseen roimasti hänen eri elämänsä osa-alueilla matkailijoiden ansiosta. Hän kokee oppineensa paljon, uutta ja kuvailee pärjäävänsä paremmin uusissa tilanteissa eri ihmisten kanssa. Voimaantuminen ja itsetunto ja niiden lisääntyminen on merkittävässä osassa toimintamahdollisuuksien laajentamisessa. (Sen, 1999). Scheyvens (1999) mukaan voimaantumista voidaan kuvailla niin, että yhteisönjäsenet tuntevat olonsa varmemmaksi ja tätä kautta, he lähtevät etsimään uusia koulutus ja oppimis- mahdollisuuksia. H2 tapauksessa hän kuvailee juuri matkailun ja sitä kautta saadut taidot ja tiedot auttaneen ja toimineen inspiraation lähteenä jatkaa koulutustaan.

H1 kokee pääsevänsä nauttimaan ravintolaruokailusta matkailijoiden ansioista, koska ilman heitä hänellä ei olisi mahdollisuutta mennä ulos syömään. Hänen mukaansa vain rikkailla gambialaisilla on varaa mennä ulos syömään ja he edustavat vain hyvin pientä marginaalista osaa Gambian väestöstä. Matkailun ansioista paikalliset ihmiset, joilla ei olisi muuten mahdollisuutta tai varaa nauttia ravintolaruuista, saavat mahdollisuuden siihen matkailun kautta. Sharplyn ja Naidoon mukaan yhtenä köyhyyden muotona voidaan pitää sosiaalista ja kulttuurista ulkopuolisuutta siihen nähden, miten muut ihmiset kyseisessä maassa pystyy tekemään (Sharply & Naidoo, 2010). H1 kuvaillee pääsevänsä matkailijoiden kanssa syömään ravintolaan ja heidän ansoistaan hän pääsee kokemaan elämyksiä, joihin hänellä ei olisi muuten pääsyä. Matkailun voidaan näin ollen nähdä H1 tapauksessa olevan keino vähentää sosiaalista ja kulttuurillista ulkopuolisuutta lisäämällä paikallisille mahdollisuuksia tehdä asioita, jotka

poikkeavat heidän normi arkielämästään yksinkertaisesti, koska heillä ei olisi itsellä muuten varaa tehdä tiettyjä asioita ilman matkailijoita.

> We are working with tourist for over 20 years we have right experience how to show them the way we know how to guide them and show them the real Gambia at the end of the day the customers we have they're very much pleased and proud of us. (H3)

H3 rakentaa vastauksessaan kuvaa ammattiylpeydestään ja kuvailee kuinka paikallisilla oppailla, on tarvittavat lähtökohdat luoda onnistunnut matkailuelämys. Haastateltava mainitsee myös sen, kuinka heidän asiakkaansa on tyytyväisiä ja jopa ylpeitä heidän palvelustaan. H3 vaikuttaa arvostavansa omaa työtään, positiivisen palautteen myötä ja hänen puheestaan voi aistia olevan ylpeä omasta maastaan ja kulttuuristaan esitellessään sitä matkailijoille. Matkailun voidaan katsoakin toimia keinona lisätä paikallisten ihmisten yhteyttä omaan maahansa ja sen kulttuuriin ja perinteisiin ja tätä kautta vahvistaa sosiaalisia ja kulttuurista traditiota. (Ashley & Roe, 1998).

6. MATKAILUN MERKITYS ARKIELMÄSSÄ

Tässä luvussa esittelen matkailun merkityksiä gambialaisten arkielämässä. Ensimmäisessä alaluvussa käsittelen kausiluontoisuuden näkyvyyttä arjessa. Toisessa alaluvussa keskityn tarkastelemaan matkailun poisjäämisen haitallisuutta. Kolmannessa alaluvussa esittelen matkailun muita negatiivisa vaikutuksia paikallisten ihmisten arjessa.

6.1 Matkailu kausiluontoisuus

> At the moment I am tourist guide and work for six months as here the season is half of the year. Another six month you have to do your own thing is better you go to do physical work, farming or whatever it depends on you how you struggle and make your living. (H3)
>
> my normal day is lovely but sometimes difficult because I work as a tourist guide during the tourist season time you know the in Gambia the tourist season is just six months sometimes normally go for five months specially during the covid time it was not good as before yeah as you know, but when it was a high season time, I normally had a good day or two. Because during the daytime I sell some excursions. (H5)

Sekä H5, että H3 kuvaille matkailun kausiluontoisuutta suurena ongelman, koska puolet vuodesta matkailijoita ei ole niin tulot loppuvat ja H3 mukaan matkailutyöntekijöiden pitää keksiä itse jotain vaihtoehtoista mahdollista työtä sille ajalle, jos se on ylipäätänsä edes mahdollista. Sesonkivaihtelut kuuluvat olennaisena osana matkailutoimintaan ja matalansesongin aikaa voidaan nähdä levähdyksen paikkana, sekä luonnolle, että paikallisille toimijoille. Sesonkivaihtelu aiheuttaa paikallisväestölle kausityöttömyyttä, joka tuo monelle taloudellista epävarmuutta. (Honkanen, 2017, luku 16; Rantala ym., 2019.) Haastateltavien puheesta voidaan tulkita sesonkien vaihtelun olevan heille enemmän haitaksi, kuin hyödyksi. H3 viitta kuuden kuukauden matkailijoiden puutteen aiheuttavan kamppailua saada elantona viitaten esimerkiksi maanviljelyn ja fyysisentyön mahdollisuuteen. Hänen puheestaan voidaan tulkita turhatumista ja jopa raivoa vallitsevaan nykyiseen tilanteeseen, missä puolet vuodesta matkailijoita ei ole juuri lainkaan. Drammenh (2015) mukaan matkailun vaikutukset näkyvätkin voimakkaasti positiivisesti paikallisten elinoloihin ja matkailun puuttuminen taas heijastuu paikallisväestön elinoloissa negatiivisella tavalla (Drammeh, 2015).

> when there's no tourist no flight coming know local people normally get the benefits from the tourist and most of the tourist look after the Gambians the local people. (H5)

Matalasesongin aikaan äärimmäisissä tapauksissa matkailijoita ei ole lainkaan (Honkanen, 2017, luku 16). H5 tuo ilmi sen, kuinka kuin ei ole turisteja, niin ei ole myös lentoja, joka johtaa paikallisten kannalta tilanteeseen, missä heidän tulonsa loppuvat kokonaan. Gambia on talvimatkakohde ja se vetää puoleensa matkailijoita erityisesti rantojen sekä hyvän ilmaston takia (Drammeh, 2015). Gambian tapauksessa, sesonkivaihtelu on haastateltavien mukaan erityisen raju ja se asettaa paikalliset ihmiset hyvin haavoittuvaiseen tilaan. Matkailu sesongin vaihtelun voidaan määräytyvän luonnonkiertokulun mukaan sekä lähtömaan lomakaudet ja niihin liittyvät matkustustottumukset (Honkanen, 2017, luku 16). Gambiassa sesonkivaihtelun yksi suurimmista syistä on matkailukauden sijoittuva kuivakaudelle ja matalan sesongin sijoittuva sadekaudelle, jonka aikana haastateltavien mukaan matkailijoita ei ole.

6.2 Gambia ilman matkailua ja sen negatiiviset vaikutukset

> Yes we started to have problems and they are getting bigger and bigger you know because you know because of this covid19 the tourist just now as I am talking to you I am standing right in front of the hotels you know so I see even no tourists in front of me probably you know you know there are some tourists inside of the hotel you know they are not coming because of this covid19 they are not comfortable because even if they wants to come out they will still stay inside of the hotel so these are problems we are facing all business have stopped. (H1)
>
> from the graft market from the drivers from everywhere you know the juice business there's no business everything has just stopped just like that so like no business you know right now in the hotels you can go to all the hotels and its all the same, so we have lots of problems here right now. (H1)

Kysyttäessä matkailun negatiivisista vaikutuksista H1 esittää vahvasti negatiivisimmat vaikutukset matkailuun liittyen, johtuvan sen vähäisyydestä ja olemattomuudesta koronasta johtuvista syistä. Koronapandemia iski hyvin vahvasti matkailualla ja etenkin jo valmiiksi hauraassa asemassa oleviin ihmisiin. Euroopan parlamentin tutkimusten mukaan koronaviruspandemia vähensi hotellien ja ravintoloiden tuloja 50%, matkanjärjestäjien ja matkatoimistojen tuloja 70% sekä risteily- ja lentoyhtiöiden tuloja jopa 90% (Euroopan parlamentti, 2020.) H1 kuvailee puheessaan tilantee

olevan erityisen hankala kaikille matkailualalla työskenteleville, sillä kaikkien heidän tulonsa on loppunut koronavirusepidemian myötä.

> Before you know we were walking with our two feats you know and now we started to walk with our one foot now we are not left with any feet we are crawling you know. So, if we can't crawl then we'll end up to die which mean if everything is dead. You know if we don't have any more tourism in Gambia we're going to be suffer everybody understand that everybody knows that you know even the government understand that because they in the government in the societies everywhere. (H1)

H1 puhe on hyvin tramaattinen ja puhuja käyttää erittäin vahvaa kuvailua, siitä mitä hänelle ja muille paikalliselle ihmiselle käy ilman matkailijoita. Haastateltavan puheessa korostuu jälleen kerran matkailun kokonaisvaltaiset vaikutukset koko Gambiaa nähden. Haastateltavan mukaan kaikki tietävät miten käy, jos matkailu ja matkailijat eivät enää tule Gambiaan. Maailmanpankin (2020) mukaan Gambia on maan matkailusta hyvin riippuvainen ja täten hyvin altis ulkoisille tekijöille (World Bank, 2020, 84–90). H1 puheesta voidaan tulkita hyvin saman suuntaista tulosta Maailmanpankin tutkimuksen kanssa. Matkailu näyttäytyä ainoana keinoa laajentaa paikallisten toimintamahdollisuuksia sekä elää elämää, jota he voivat arvostaa ja tätä kautta tuntea olevansa edes jonkinlaisessa roolissa omassa elämässään (Sen, 1999). Samaan aikaan matkailuelinkeinoon ja matkailijoihin on luotu hyvin vaha riippuvuus suhde ja syystä tai toisesta matkailijoiden poissaolo tuottaa äärimmäistä tuskaa paikalliselle väestölle H1 mukaan ” jos me emme enää pysty konttaamaan me kuolemme ja tämä tarkoittaa, että kaikki kuolee” kuvastaa hyvin sitä kompleksista suhdetta sekä paikallisten matkailutoimijoiden, että muiden paikallisten välillä, koska tavalla tai toiselle suurin osa paikallisista ovat yhteydessä matkailuelinkeinoon.

> If the tourist sector is not working again many people will not do work it will have lot of jobless people and it is not it's just not good for the country as the country depend on tourism. (H2)
>
> we are struggling and trying how to get some guide and business with the tourist, but it couldn't happen you sit all day sometimes one week two weeks you don't have business it even goes to a month you don't have business, who feels it know it and we have big stress about that, but we don't have any other solution. (H3)

Haastateltavien puheessa korostuu suuri pelko sekä huoli tulevasta. Haastateltavat rakentaa puheessaan kuvaa, siitä kuinka ilman matkailijoita koko maalla ei ole edes tulevaisuutta. Gambian tilanne ei ole maailman laajuisesti mitenkään poikkeava, sillä matkailu on hyvin merkittävä työllistäjä ympäri maailmaa. Matkailun merkityksellisyys korostuukin erityisesti monissa globaalin etelän maissa matkailun toimiessa alueilla suuripana tulonlähteen tai vaihtoehtoisesti alueiden

ainoana tulonlähteenä. (Satokangas & Vehkäperä, 2013,74.) Höckertin (2009) mukaan matkailun avulla alueilla, jossa elää jo valmiiksi hyvin huono-osaisia ihmisiä matkailu voi toimia hyvän keinoa lisätä työllisyyttä, jonka avulla paikallisten vaikutusmahdollisuudet myös lisääntyvät (Höckert, 2009).

> So when there is no tourist even the crocodiles are hungry because they feed them through tourism and they developed the place because of tourism. So when there is no tourism its not happening, even the crocodiles them self will die. (H5)

H5 tuo puheessaan ilmi myös matkailun vaikutukset myös muihinkin kuin paikallisiin ihmisiin. H5 mukaan matkailijoiden myötä myös alueen krokotiilit saavat ruokansa ja kun matkailijoita ei ole myös paikalliset eläimet kärsivät ja pahimmassa tapauksessa, jopa kuolevat nälkään H5 mukaan.

6.3 Matkailun muut negatiiviset vaikutukset

> The problem is like we didn't have the opportunity they don’t give me the opportunity to have more work to do what we supposed to do. We need to have more opportunities open to you and then how to sell your business to other tourists any part of the country like eco-tourism **but it's like the people bringing the tourists they have more share than we do so they control the business and everything** it so even the guides sometimes we don't have that opportunity to do it more is it an issue it is a problem you know. (H3)
>
> Its funny because of the corruption in the system you know so people in the top want to get it all and don’t share it with the locals. (H3)
>
> When we have the right leader that the minister of tourism have to understand that tourism is for the local people but when he is sitting in his chair people are corrupting him and giving him big money and he don’t care about the others as leader you know you have to care about your people the condition they are living and how they get their daily living and survivor you know what I mean. (H3)

Kysyttäessä matkailun negatiivisista vaikutuksista H3 puheesta ilmenee hänen kokemuksensa siitä, että korruptio sekä monikansalliset yritykset vievät rahaa sekä työmahdollisuuksia suoraan paikallisten matkailutoimijoiden taskusta. Haastateltava rakentaa kuvaa tilanteesta, missä yhtiöt, jotka tuovat turisteja maahan kontrolloivat heitä ja tätä kautta vähentävät paikallisten ihmisten mahdollisuuksia. Maailmanpankin (2020) mukaan Gambian matkailu on hyvin riippuvainen vain muutamasta eurooppalaisesta matkanjärjestäjästä, jotka tuovat lomalaisia Gambiaan lomalennoilla

turistikauden aikana. Tapa, jolla paikalliset ihmiset pääsevät osaksi matkailutuloja on työllisyydenkautta kuten: opastyöllä, taksikuskina ja hotellityöntekijänä. (World Bank, 2020, 84–86.) Chock (2007) mukaan matkailubusiness on maailmanlaajuisesti erittäin tuottoisa ja se selittää osakseen siinä piileviä tasa-arvo ongelmia ja syitä miksi niille ei välttämättä tehdä mitään, vaikka ne havaittaisiinkin. (Chok et al., 2007, 161,). Hall (2007) argumentoi, että pystyäkseen maksimoimaan matkailusta saadut hyödyt paikallisten keskuudessa, olisi suuri tarve tehdä rakenteellisia muutoksia matkailualalla (Hall, 2007, 6). Tutkimuskirjallisuuden voidaan nähdä peilaavaan saman suuntaisia tuloksia H3 kokemusten kanssa.

7. MATKAILUN ROOLI KÖYHYYDEN VÄHENEMISESSÄ

Tässä luvussa esittelen matkailun roolin köyhyyden vähenemisessä. Alaluvussa kuvaan matkailun yhteiskunnallista kontribuutioita gambialaisten ihmisten näkökulmasta.

> so many people today they have compound let's say they have their own house to live because of the tourist and they create a lot of things you know so many local markets in the country so many schools you know and they're still giving a lot of help to so many Gambians and many individuals as well. I definitely thank god you know because of the tourist that I met you know because even today the house I am sleeping you know I'm not paying it if I should if I if I'm supposed to pay this house It's going to be a problem for me. (H1)
>
> yeah, by working for the tourist by doing my service for them I earn that's how I feed and help my family so that their basic needs and other things. I also benefit people outside when I go on tours, we visit school and the tourist would like to donate them school materials, sponsor children's so tourism have the vital role in my life a lot of change my family but also for the community. (H4)
>
> honestly, I build my life because of tourism I have my house because of tourism I look after my children because of tourism and I'm educating them because of the tourism. (H5)

Usean haastateltavan puhuessa matkailu kuvataan ainoaksi keinoksi parantaa omaa sekä muiden elämänlaatua. Jokainen haastateltava kertoo esimerkkejä siitä, miten matkailu on vaikuttanut heidän omaan elämäänsä positiivisesti, kuitenkin nopeasti huomauttaen heidän omien henkilökohtaisten hyötyjen saavaan myös aikaan positiivista muutosta myös heidän yhteisössään. Hallin (2007) mukaan matkailu, joka edistää paikallisten sosiaalisia, taloudellisia ja ekologisia mahdollisuuksia erityisesti kohdennettuna kehittyviin maihin voidaan nähdä keinona kehitykselle ja köyhyyden vähenemiselle (Hall, 2007, 10).

Haastateltavien puheesta matkailun vaikutukset esitetään kokonaisvaltaisena ilmiönä, joka vaikuttaa heidän elämäänsä hyvin vahvalla tavalla. H1 kuvailee sitä, kuinka hänellä olisi suuria vaikeuksia esimerkiksi itse maksaa asuntonsa ilman matkailijoilta saatavaa tukea, näin olleen matkailun vaikutukset eivät jää vaan suoriksi taloudellisiksi vaikutuksiksi vaan H1 tapauksessa matkailun voidaan nähdä toimivan myös eräänlaisena sosiaaliturvan keinona. H5 kuvailee rakentaneensa, koko elämänsä matkailusta kautta, hän mainitsee esimerkiksi kouluttavansa lapsiaan matkailusta saatujen tulojen kautta. H5 saamat matkailu tulot voidaan näin ollen nähdä olevan sijoitettuna

lastensa koulutukseen ja täten matkailusta saadut hyödyt voidaan nähdä kertaantuvan tulevaisuudessa. Esimerkiksi Husainin (2018) mukaan tyttöjen koulutuksen hyvät vaikutukset moninkertaistuvat, sillä heistä tulee tulevaisuuden päättäjiä ja jo yksi lisävuosi koulussa voi muuttaa lapsen elämän. Kun tytöt oppivat ja tietävät miten huolehtia itsestään ja lapsistaan, sillä nähdään välittömiä seurauksia seuraavien sukupolvien hyvinvointiin (Husain, 2018).

> of course you know without tourism in the Gambia we will never go forward we will always go backward because just like I told you the government cannot do everything and you know the tourist contribute a lot of things in the country we all know and we all see it. H1
>
> you know in the Gambia the poors are more than the rich so it's only the tourists who can do this effort to come to the Gambia and meet different local people and even if they don't know you if they will just look at you know and maybe they feel your condition start to help you and your family (H1)

H1 mainitsee matkailun kokonaisvaltaista vaikutuksista haastattelussaan useaan otteeseen. Hänen mukaansa Gambian hallinto ei pysty auttamaan ja tukemaan ihmisiä, haastateltavan puheesta rakentuu kuva matkailun ja siitä saatavien hyötyjen korvaavaan sosiaalietuuksia, jota heidän hallintonsa ei voi heille tarjota. Maailmanpankin (2020) tutkimuksen mukaan köyhyys kombo alueella, johon matkailu on erityisesti keskittynyt on huomattavasti vähemmän äärimmäistä köyhyyttä kuin alueilla, jossa matkailulla ei ole juurikaan merkitystä kuten esimerkiksi maaseudulla. Myöskin taloudellista kasvua ja köyhyyden vähenemistä on havaittavissa tilastotiedoissa, jotka keskittyvät Kombo alueelle. (World Bank, 2020, 12–18.) Haastatteluista voidaan aistia tietynlaista turhautumista ja luottamuksen puutetta hallituksen toimiin edistää paikallisten hyvinvointi. Sen sijaan haastateltavien puheesta voi havaita heidän kokevan tietynlaista turvallisuuden tunnetta liittyen matkailun vaikutuksiin sosiaalisen turvallisuuden osalta. Senin (1999) mukaan suojaavan turvallisuuden lisääminen onkin yksi keino, saavuttaa kehitystä ja lisätä ihmisten vapauksi ja saavuttaa elämää, mitä he voivat arvostaa. Haastateltavien puheesta voi tulkita matkailun toimivan heillä keinona edistää suojaavaa turvaa (Sen, 1999).

> we all know how they the Gambian people lives because you know most of us you know the monthly salary that they earn from the government or their private places where they are working it's very small if you have to pay your house and you have family you have kids that are going to school you can not manage that money to pay your bills so this is the problem, This is why even some people come and walk onto the beach even they are not working at the hotel but they will just come to walk

> around just find opportunities because they all see how other people you know are having their opportunities from tourism. (H1)

H1 haastateltavan mukaa myös ihmiset, jotka normaalisti eivät toimi matkailualalla, tulevat yrittämään onneaan rannalle taloudellisen hyödyn toivossa. Kehityksen estävinä tekijöinä voidaan pitää liian vähäistä valtion toimintaa sekä sosiaalisen järjestelmän rappeuttamista. Kehityksen perusedellytyksenä on ihmisten mahdollisuus valita ja näin ollen saavuttaa tietynlaista vapautta (Sen, 1999). H1 kuvailee puheessaan julkisen ja yksityisen puolen töiden palkkatason riittämättömyyttä ja esittää vaihtoehtoiseksi keinoksi kompensoida tätä matkailun avulla, hänen mukaansa kyseessä on yleinen ilmiö. Valtion huono hallinto ja suuri korruptio ja se tosia asia, että Gambia on YK:n listauksen mukaan maailman top 20 kehittymättömämmän maan, joukossa selittää hyvin sen miksi matkailu on paikallisten keskuudessa niin merkityksellinen tekijä (YK).

> because of the tourist the country is moving on. Definitely without tourism we are not surviving. (H5)

Haastateltavien puheessa korostuu se, että he kokevat matkailun ainoaksi keinoksi parantaa sekä omaa henkilökohtaista tilannetta, että yhteisön, mutta myös koko maan tilannetta. Saman suuntaista tulosta on havaittavissa myös muissa tutkimuksissa Gambiaan liittyen sekä myös muissa tutkimuksissa liittyen kehittyviin maihin kohdistuvassa matkailussa. Gambian tapauksessa matkailu on maan suurin työllistä ja sillä on myös suurimmat vaikutukset maan bruttokansatuotteeseen (World Bank, 2020, 84–90). Haastateltavien henkilöiden puheesta viestittyy, se kuinka matkailu koetaan keinoksi saavuttaa kehitystä ja parempaa huomista. Senin (1999) mukaan ihminen voi saavuttaa kehitystä, kun hänellä on vapautta tehdä päätöksiä ja vaikuttaa oman elämänsä kulkuun. (Sen, 1999.) Haastateltavat vaikuttaa näkevän matkailun keinona vaikuttaa oman elämänsä kulkuun ja näin ollen saavuttaa mahdollisuuden tehdä päätöksiä mistä he voivat olla tyytyväisiä. Samaan aikaan matkailu näyttäytyy siis mahdollistajana, mutta myös voimakkaana riippuvuussuhteena.

> I have a roof over my head you know so I am free I am a free man once I have a roof over my head I say I am a free man so I got all those from the tourist I meet so I thank god! (H1)

> So I'm saying that this is not only me this is you know I know a lot of people that today they are sleeping in houses you know that the tourist that they meet are paying their houses and even not only houses their food and health and many other things here. (H1)

> I will tell you most of my clothes even my house my food you know most of them you know I got it from the tourist you know is the tourist that I meet. (H1)

Senin (1999) mukaan saavuttaakseen aineellisen perustan hyvinvoinnille elämän perusasiat kuten tulot ja hyödykkeet mitä elämiseen tarvitaan ovat kunnossa. Aineellisen perustan ollessa kunnossa, voi ihminen saavuttaa elämän, jota heillä on mahdollista arvostaa ja sitä kautta kokea olevansa vapaita (Sen, 1999, 70–73.) H1 rakentaa kuvaa vapaudesta ja vapauden tunteesta viitaten olevansa vapaa, koska hänellä on kattopäänpäällä ja hän kuvailee tämän olevan mahdollista matkailijoiden kautta. Tämän lisäksi hän viittaa myös muiden ihmisten saavan samanlaisia etuuksia matkailijoilta nimeten heidän maksavan monen ihmisen talon ja avustavan ruokakustannuksissa sekä terveyteen liittyvissä kysymyksissä. H1 kuvailu vapaudesta ja mistä se hänen mielestään koostuu, voidaan nähdä hänen tuntevansa vapautta saavuttaessaan aineellisen perustan hyvinvoinnilleen matkailuelinkeinon kautta. Hänen puheestaan rakentuu kuva myös siitä, että hän kokee tämän koskenvan myös monia muita ihmisiä, jotka työskentelevät matkailualalla. Haastateltavan puheesta rakentuu kuva hänen olevansa ylpeä saadessaan näin paljon etuuksia matkailijoiden kautta. Ottanen huomioon turistikauden lyhkäisyyden, H1 puheesta voi myös olettaa hänen saavansa tukea matkailijoilta turistikauden ulkopuolella, joten perinteisen host and guest roolin lisäksi voidaan olettaa, monen gambialaisen luoneen matkailijoihin myös pysyviä ystävyyssuhteita.

7.1 Matkailun yhteiskunnallinen kontirbuutio

> if you come to our schools many schools here are built by the tourist if you come to the community, we have many local markets that founded by the tourist and many similar things the country here they even involved in the government issues they help and they bring interest into the government. (H1)

> Some people where not going to school and some communities that have been benefited, they have started using tap waters ruining waters by benefited from the tourism. Some people have had the opportunities to go to school in the communities because of that some schools we are renovated in the communities, and some were built in the communities. We have a lot wells built so that people will have clean water some will help in the health sectors like bringing equipment's medicines and some tourist will do volunteer work for the communities. (H2)

> when the tourist visits the countryside where they lack water, schools and other basic amenities some tourists provide it for them. (H4)

> they build schools hospital health, so the tourist improves lot of things in the country yeah. (H5)
>
> Sometimes you can go with the tourist, and they can buy bag of rice for you and the people see that yes that's little improvement. (H3)

Kaikki haastateltavat ylläpitää puheessaan vahvoja kantoja matkailun positiivista yhteiskunnallisista ja yhteisöllisistä vaikutuksista. Haastateltavat puhuvat yleisellä tasolla, miten matkailun on vaikuttanut paikalliseen yhteiskuntaan antaen siitä runsaasti esimerkkejä. Matkailun avulla haastateltavat kertovat, kuinka matkailijat ovat rakentaneet kouluja, kaivoja, sairaaloita sekä sponsoroineet lasten koulutusta. H2 kertoo myös joidenkin matkailijoiden harjoittavansa hyväntekeväisyysturismia ja näin ollen tulevansa maahan vain hyväntekeväisyys tarkoituksessa.

> Because of tourism many roads were built the tourism extended far so all those places new roads we have built. We have new roads because of because of the extension of new hotels so we have so many good roads now and these are very important also because the roads are bad you know it would not help tourism but because of tourism we have many good roads in the Gambia. Also, lot of new hotels were built now we have a lot of beautiful new hotels that are built in the Gambia new once very beautiful ones very beautiful like the one that we have right now the most beautiful hotel in the Gambia called Tamala it is the newest hotel in the Gambia and its very nice. (H2)
>
> So, we have lot of beautiful infrastructure because of tourism. (H2)

H2 rakentaa vastauksessaan kuvaa matkailun hyödyistä paikallisen infrastruktuurin kehityksen. Haastateltava painottaa etenkin uusien teiden rakentamista ja kuvailee sen puheessaan olevan erityisen tärkeä matkailijoille ja myös paikallisille. Tämän lisäksi haastateltavan puheesta voi tulkita innostuksen uusien hotellien rakentamiseen hänen kuvaillessaan niitä kauniiksi. Haastateltavan mukaan matkailun ansioista Gambia on saavuttanut paljon infrastruktuuria. Maailmanpankin mukaan (2020) Matkailusta saadut hyödyt näkyvät laajasti paremman infrastruktuurin lisääntymisenä kaupunkialueilla esimerkiksi parempien tieyhteyksien (World Bank, 2020, 98). Haastateltavan H2 näkemykset ovat samansuuntaisia muun kirjallisuuden kanssa.

> When the tourist visits the countryside where they lack water, schools, and other basic amenities some tourists provide it for them. (H4)

H4 nostaa puheessaan esiin matkailun vaikutukset myös maaseudulle, haastateltavan mukaan matkailijat voivat vieraillessaan maaseudulla avustaa paikallisia ihmisiä saavuttamaan elämäänsä perustarpeita. Matkailijoiden vieraillessa maaseudulla paikalliset maaseudun asukkaat pääsevät osaksi matkailuelinkeinosta saatavia epäsuoria hyötyjä materian ja lahjoitusten avulla ja näin ollen enemmän mahdollisuuksia elämiinsä. kehityksen voidaan katsoa parantavan yleistä elintasoa ja kehityksen kautta voidaan nähdä edistystä myös laajemmin koko yhteiskunnassa. (Power, 2003, 1–11; Tefler, 2003.)

8. YHTEENVETO JA POHDINTA

Tässä pro gradu -tutkielmassa olen tarkastellut matkailun merkitystä köyhyyden vähenemisessä ja toimintamahdollisuuksien edistämisessä Gambiassa. Tutkimuksen tavoitteena oli ymmärtää syvällisemmin matkailun merkitystä paikallisten ihmisten kokemuksissa köyhyyden vähenemisessä. Tämän tutkimuksen yhtenä päätarkoituksena on ollut osallistua keskusteluun vaihtoehtoisista mahdollisuuksista ja haasteista köyhyyden vähenemiseen matkailun kautta.

Tutkin miten matkailun edistää gambialaisten toimintamahdollisuuksia inhimilliseen kehitykseen. Tähän olen pyrkinyt vastaamaan seuraavien osakysymyksien avulla: Missä merkityksessä matkailu on gambialaisten ponnistuksissa voittaa köyhyyden asettamat toimintarajoitukset? Miten gambialaiset kokevat matkailun vaikutukset arkielämässä? Mikä on matkailun rooli Gambiassa köyhyyden vähentämisessä? Tutkimusaineistonani toimi viidelle Gambialaisille matkailualla työskentelevälle tai työskennelle teetetty puolistrukturoitu teemahaastattelu, jota analysoin teoriaohjaavalla sisällönanalyysillä.

Tutkimukseni osoitti, että matkailulla on tärkeä merkitys köyhyyden vähenemiseen ja toimintamahdollisuuksien edistämiseen erityisesti yksilöllisellä tasolla, mutta myös yhteisön kannalta. Teoriaani tuki tutkimustani, missä köyhyyden ja sen väheneminen tulkitaan kiinnittymällä huomioita ihmisten todellisiin mahdollisuuksiin johtaa omaa elämänsä ja vapauksiin mitä heillä todella on sekä ymmärtämällä sen, että toimintamahdollisuuksia lisäämällä ja parantamalla saadaan suoria tai epäsuoria vaikutuksia monipuolistaa ja rikastuttaa ihmisten elämää ja näin ollen mahdollisuuksia vähentää köyhyyttä ja edistää kehitystä. (Sen, 1999.)

Tutkimukseni keskeisempiä tuloksia on kolme. Ensimmäinen tutkimustulokseni osoitti Gambian matkailun tuovan paikallisille matkailutoimijoille sekä heidän perheilleen ja koko yhteisölle välillisiä ja välittömiä, mahdollisuuksia vaikuttaa oman elämänsä suuntaan ja näin ollen rikko köyhyyden asettamia toimintarajoituksia. Haastateltavat esittävät matkailun saavan merkittäviä muutoksia aikaan heidän elämänlaatunsa paranemiseen työllistymällä matkailualalla ja ansaitsemalla palkkaa sekä luomalla ystävyyssuhteita matkailijoihin, jotka avustava paikallisia ihmisiä heidän perustarpeissaan kuten sponsoroimalla lasten koulutusta ja yhteisöllisellä tasolla osallistumalla hyväntekeväisyys työhön esimerkiksi rakentamalla kouluja ja kaivoja. Tämän lisäksi merkittävää roolissa on myös uusien taitojen ja tietojen oppiminen sekä itsetunnon nouseminen, jota voidaan pitää tärkeän osana paikallisten ihmisten voimaantumisessa minkä voidaan katsovan olevan perusedellytys toimintarajoitusten rikkomisessa (Sen, 1999).

Toinen tutkimustulos kuvasti paikallisten kokemuksia matkailun kokonaisvaltaisitta vaikutuksista heidän arkielämänsä. Matkailu näyttäytyy merkittävä osan paikallisten elämään määrittäen sesonkivaihtelun myötä esimerkiksi työllistymistilanteen ja sitä kautta tulojen määräytymisen. Sesonki aikaan paikalliset pääsevät työllistymisen kautta osallistumaan yhteisöllisiin tilanteisiin, ravintola elämyksiin ja vaikuttamaan yhteiskunnalliseen kehitykseen matkailijoiden avulla. Matkailijoiden myötä paikalliset pääsevät osakseen kulttuurienvälistä tiedon vaihtoja, jonka myötä he kokevat itsensä pätevimmiksi työelämässä. Haastateltavat esittävä sesonkivaihtelun haitalliseksi, koska sen aikana paikallisten tulot ehtyvät melkein kokonaan. Tämän lisäksi matkailun muut haitat osoittautuvat ilmenevän matkailutoiminnan vähäisyydestä tai poisjäämisestä, minkä koronapandemia on paikallisten elämässä hyvin osoittanut. Toisena haasteena voidaan myös esittää korruptio sekä monikansalliset yritykset, jotka vähentävät paikallisten matkailutoimijoiden mahdollisuuksia.

Kolmantena tutkimustuloksena oli matkailun rooli köyhyyden vähenemisessä. Matkailu voi vähentää haavoittuvuutta, eristyneisyyttä ja voimattomuutta ja siten myötävaikuttaa köyhyyden lievittämiseen elämän kaikilla osa-alueilla taloudellisten hyötyjen lisäksi. Haastateltavat yhdistivät matkailun tuovan heillä sosiaalista turvaa, esimerkiksi tulojen myötä, mutta myös suorilla avustuksilta, joita monet heistä matkailijoilta myös saavat. Matkailulla ja köyhyyden vähenemisellä Gambian tapauksessa on suora syy seuraus suhde ja haastateltavat tuovat esiin matkailun olevan keino parantaa heidän elämän laatuaan positiivisella tavalla sekä mahdollistavan koulutusta ja perusedellytyksiä hyvään elämään. Tämän lisäksi matkailun voidaan nähdä positiivisena vaikuttajana yhteiskunnallisten rakenteiden kasvuun ja ylläpitoon, sekä infrastruktuurin ja tieverkkojen parantamiseen.

Päätutkimuskysymykseni *miten matkailun edistää gambialaisten toimintamahdollisuuksia inhimillisessä kehityksessä,* vastaten matkailu nähdään laajentaneen paikallisten ihmisten vaputta saavuttaessaan aineellisen perustan elämälleen sekä lisännyt itsetuntoa ja voimaantumisen tunnetta, joita voidaan pitää olennaisina arvoina ihmisen kehityksessä. Toimintamahdollisuuksien lisääntyminen ilmenee sosiaalisten, taloudellisten ja materiaalisen esimerkkien kautta yksilöiden sekä yhteisön elämässä. Matkailusta saatavat hyödyt eivät jää vain taloudelliselle tasolle vaan tutkimukseni osittaa matkailun saavan aikaan myös paljon positiivisia sosiokulttuurisia vaikutuksia. Tämä tutkimus on osoittanut, että matkailu voi edistää toimintamahdollisuuksien laajenemiseen sekä köyhyyden vähenemiseen. Amarty Senin (1999) toimintamahdollisuuksien teoria ja siitä johdetut käsiteet kuten: toimintamahdollisuus ja vapaus toimi hyvin osana analyyttistä viitekehystä.

Senin (1999) teoriaan mukaan kehitys koostuu poistamalla ja eliminoimalla tekijöitä, jotka rajoittavat ihmisten vaputta tehdä päätöksiä ja vaikuttaa oman elämänsä kulkuun. Poistamalla tekijöitä, jotka vaikuttavat merkittävästi vapauteen voidaan saavuttaa perusta kehitykselle. (Sen, 1999.) Tutkimustulokseni resonoivat teorian kanssa ja teoria on tukennut ja ohjannut analyysi prosessiani. On kuitenkin merkittävää huomioida matkailun lisävään paikallisten ihmisten toimintamahdollisuuksia ja vaputta valita ja vaikuttaa omaan elämään suuntaan, mutta samana aikaisesti matkailua kohtaan on muodostanut merkittävä riippuvuus suhde ja näin ollen matkailu voidaan nähdä sekä mahdollistajan, että rajoittajana. Matkailu elinkeinon ollessa maan pääelinkeino se on myös hyvin hauras ulkopuolisille tekijälle, kuten korona pandemia on osoittanut, näin olleen jo valmiiksi hauraassa asemassa olevat paikalliset ihmiset joutuvat vielä entistä hankalampaan tilanteeseen.

Köyhyyden vähenemisen tutkimus matkailun kontekstissa oli ja on hyvin ajankohtaista ja relevanttia sillä köyhyyden väheneminen on maailman laajuinen globaali tavoite ja vallitsevan kehityspolitiikan yksi merkittävimmistä päämääristä. Matkailu liittyy olennaisena osan vallitsevaan todellisuuteen köyhyyden lieventämiseen, sillä sen taloudellinen kontribuutio globaalissa mittakaavassa on merkittävä.

On huomioitavaa, että tutkimukseni aineisto ja siitä johdetut havainnot eivät pyri esittämään absoluuttisia totuuksia vaan niiden tarkoituksena on syventää ymmärrystä matkailun merkitykseen paikallisten gambialaisten kokemuksissa köyhyyden vähenemiseen. Tutkimukseni aineisto on tuotettu tietystä perspektiivistä, ja tulokseni kuvaavat rajallisesti yksittäistä otantaa tietyssä paikassa ja ajassa. Tiedostan tutkimukseni tulosten olevan sidoksissa aineistoon ja näin ollen eri aineistolla tai eri tavalla kerätystä aineistosta olisi voitu saada erilaisia tuloksia. Aineiston kautta pystytään ymmärtämään paikallisten ihmisten todellista tilannetta heidän subjektiivisten kokemuksensa kautta. Tutkijan positioni vaikuttaa myös tutkimuksen kulkuun sekä tutkimustuloksiin ja niiden tulkintoihin. Tiedostin ja sanoitin omat käsitykseni ja oletukseni tutkimusta kohtaan ja pyrin läpinäkyvyyteen heti alusta alkaen. Käsitellessäni aineistoani suhtauduin siihen avoimin mielin mahdollisimman vähillä ennakko-oletuksilla.

Kokonaisuudessaan koen tutkimukseni onnistuneen ja tuottaen uutta tietoa matkailun kontribuutiosta köyhyyden vähenemiseen ja toimintamahdollisuuksien lisääntymiseen paikallisten ihmisten näkökulmasta. Tuloksistani on yhteiskunnallista hyötyä, lisäten tietoa matkailun todellisista vaikutuksista, siitä hyvin riippuvaisista ihmisiin sekä sen mahdollisuuksista lisätä paikallisten ihmisten toimintamahdollisuuksia. Tietoisuuden lisäämisellä paikallisia ihmisiä

kuuntelemalla, voidaan parhaimmassa tapauksessa lisätä paikallisten ihmisten kokonaisvaltiasta hyvinvoivinta matkailunkautta sekä löytää ratkaisuja matkailutoiminnan kehittämiseen globaalin etelän maissa. Tämän tutkimuksen tuomat uudet tiedot voivat tukea matkailun kehitystä köyhyyden vähenemiseen suoremmin esimerkiksi julkaisuiden kautta, missä jaettaisiin tarkempaa tietoa vallitsevasta matkailun merkityksestä köyhyyden vähenemiseen. Sekä pyrkimällä edes auttamaan rakenteellisia muutoksia matkailuelinkeinoon liittyen sekä kehittää kestävämpää ja vastuullisempaan matkailuun kohde alueilla. Toivonkin tutkimukseni toimivan keskustelunavauksena ja innoittaja tärkeille yhtiskunnallisille teemoille köyhyyteen ja kehitykseen liittyen.

Tutkimuksen tuloksia on mahdollista soveltaa esimerkiksi matkailualan kehittämisessä globaalin etelän maissa sekä köyhyyden vähenemisessä ja tasa-arvon edistämisessä. Jatkotutkimuksissa voitaisiin tarkastella esimerkiksi paikallisten viranomaiset näkemystä matkailun vaikutuksista köyhyyden vähenemiseen yhteiskunnallisella tasolla. Tämän lisäksi olisi niin ikään kiinnostavaa tutkia maailman matkailu järjestön konkreettisia toimia ja ajankohtaisia projekteja ja niiden tehokkuutta köyhyyden vähenemisessä.

KIITOKSET

Lopuksi haluan esittää suurkiitokset kaikille graduprosessiani tukeneille henkilöille. Kiitos prosessiohjaajalleni Soile Veijolalle herättelevistä ja asiantuntevista palautteista, jotka auttoivat minua tutkielman eri vaiheissa.

Erityiskiitos toiselle ohjaajalleni Partow Izadille, jonka innostunut suhtautuminen aiheeseeni ohjasi ja kannusti minua eteenpäin. Kiitos rohkaisevista ja arvokkaista näkökulmista sekä kaikesta tuesta graduprosessini aikana.

Kiitos myös seminaarin toiselle ohjaajalle Monika Lüthjelle saamistani asiantuntevista kommenteista.

Suurkiitokset kaikille haastateltavilleni, jotka tekivät tästä tutkimuksesta mahdollisen.

Haluan kiittää myös muita graduseminaariin osallistuneita opiskelijoita saamastani palautteesta ja merkityksellisestä vertaistuesta.

Viimeiseksi haluan kiittää äitiäni ja ystäviäni tuesta ja kannustuksesta graduprosessisani sekä koko opintojeni aikana. Ilman teitä ja teidän tukeanne ei tätä valmista gradua voitaisi lukea.

LÄHTEET

Alasuutari, P. (2011). *Laadullinen tutkimus* 2.0. Tampere: Vastapaino.

Alexandrova, A. (2018). Can the Science of Well-Being Be Objective? *British Journal for the Philosophy of Science*, 69 (2):421-445.

Altieriv, M. (2015). Earth Talk: Agroecology: *Who will feed us in a planet in crisis. Earth Talk: Agroecology: Who will feed us in a planet in crisis with Miguel A. Altieri – YouTube*. Haettu osoitteesta https://www.youtube.com/watch?v=LKfiabQ-j0E

Arndt, C., and J. Volkert. 2011. The Capability Approach: A Framework for Official German Poverty and Wealth Reports. *Journal of Human Development and Capabilities,* 12 (3): 311–337. doi:10.1080/19452829.2011.589248.

Arndt, C., McKay & Trap, F. (2016). *Growth and Poverty in Sub-Saharan Africa.* Oxford: Oxford university press.

Ashley, Caroline & Roe, Dilys (1998) *Enhancing Community Involvement in Wildlife Tourism.* Issues and Challenges. IIED, London.

Bénicourt, E. (2004). Against Amartya Sen. *L'Économie politique*, 23, 72-84.

Chok, S., Macbeth, J & Warren, C. (2007). Tourism as a tool for poverty alleviation: a critical analysis of pro-poor tourism and implications for sustainability, *Current Issues of Tourism 10 (2/3), 144-65.*

Deneulin, S., & Stewart, F. (2002). *Amartya Sen's contribution to development thinking.* Studies in Comparative International Development, 37(2), 61-70. https://doi.org/10.1007/BF02686262

Douglas, H. (2004). *The Irreducible Complexity of Objectivity.* Netherlands: Kluwer Academic Publishers.

Drammeh, F. (2015). The perceptions of managers of SMEs operating in the tourism industry on sustainable development in the Gambia. *Sweden: African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure* Vol. 4

Edwards, Michael (2004). *Future Positive. International Co-operation in the 21st Century*. Earthscan, USA.

Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen.* Tampre: Vastapaino.

Euroopan parlamentti. (2020). *Koronavirus: EU:n tuki matkailualalle.* Haettu 1.5.2022 osoitteesta https://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/society/20200429STO78175/koronavirus-eu-n-tuki-matkailualalle

Fennell, D. A. & Przeclawski, K. (2003) *Generating Goodwill in Tourism*. In Singh et al. eds. Tourism in Destination Communities. CABI Publishing, Oxon UK.

Gore, C. (1997) 'Irreducible social goods and the informational basis of Amartya Sen's capability approach'. *Journal of International Development*, 9(2) pp.235-250.

Hall, M. (2007). *Pro-poor Tourism: Who Benefits?: Perspectives on Tourism and Poverty Reduction.* Queensland: Cromwell Press.

Hanlon, J., Barrientos, A & Hulme, D. (2010). *Just Give Money to the Poor: The Development Revolution from the Global South.* USA: Kumarian press.

Haq, Mahbub ul (1995). *Reflections on Human Development*. New York: Oxford University Press.

Hirsjärvi & Hurme (2011) *Tutkimushaastattelu, Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. *Tutki ja Kirjoita. 10. osin uudistettu painos.* Helsinki: Tammi.

Honkanen, A. (2017). *Sesonkivaihtelu.* In J. Edelheim & H. Ilola (Eds.), Matkailututkimuksen avainkäsitteet, 115–119.

Husain, S. (2018). *Tyttöjen koulutus katkaisee köyhyyden kehän – suotuisat vaikutukset ulottuvat seuraaviin sukupolviin*. Haettu osoitteesta 20.4.2022 https://www.maailma.net/uutiset/tyttojen-koulutus-katkaisee-koyhyyden-kehan-suotuisat-vaikutukset-ulottuvat-seuraaviin

Höckeret, E. (2015). *Ethics of Hospitality Participatory Tourism Encounters in the Northern Highlands of Nicaragua.* Academic dissertation. University of Lapland Faculty of Social Sciences, Multidimensional Tourism Institute (MTI).

Höckert, E. (2009). *Sociocultural sustainability of rural community-based tourism. Case study of local participation in fair trade coffee trail, Nicaragua.* Pro gradu tutkielma. Lapin yliopisto, matkailun ja liiketoiminnan tiedekunta.

ILO, International labour organization (2020). *Social protection spotlight. Extending social protection to informal workers in the COVID-19 crisis: country responses and policy considerations*. Haettu osoitteesta https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---soc_sec/documents/publication/wcms_754731.pdf

Jokinen, A., Juhila, K. & Suoninen, E. (2016.) *Diskurssianalyysi: teoria, peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.

Kimhur, Boram (2020). *How to Apply the Capability Approach to Housing Policy?* Concepts, Theories and Challenges, Housing, Theory and Society, 37:3, 257-277.

Kuva 1, Gambian kartta. Haettu osoitteesta https://www.ezilon.com/maps/africa/gambia-physical-maps.html

Lawson, D. & Hulme, D. (2006). *Health, Health care, Poverty, and wellbeing: An Overview for a developing country focus*. Manchester: University of Manchester.

Lawson, D. (2004). *The influence of ill health on chronic and transient poverty: Evidence from Uganda.* Manvhester: University of Manchester.

Power, Marcus (2003). *Rethinking Development Geographies*. New York: Taylor & Francis Group.

Rantala, O., Barre, S., Granås, B., Jóhannesson, G.P., Müller, D.K., Saarinen, J., Tervo- Kankare, K., Maher, P.T. & Niskala, M. (2019). Arctic tourism in times of change: Seasonality. Kööpenhamina: Nordic Council of Ministers.

Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (2005). Tutkimushaastattelu ja vuorovaikutus. Teoksessa J. Ruusuvuori & L. Tiittula (toim.), *Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. (s. 22–56). Tampere: Vastapaino.

Sachs, Wolfgang (1992). *The Development Dictionary. London*: Zed Books.

Sachs, Wolfgang (2017). *The Sustainable Development Goals and Laudato si': varieties of Post-Development.* Published by Taylor & Francis.

Satokangas, P. & Vehkaperä, M. (2013). Matkailun talousvaikutukset. Teoksessa S. Veijola (Toim.), *Matkailututkimuksen lukukirja (*s. 73–86). Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Scheyvens, Regina (1999) Case Study. Ecotourism and the empowerment of local communities. *In Tourism Management*, 20, 1999, 245–249.

Sen, Amarty (1985*). Commodities and Capabilities*. Oxford: Elsevier Science Publishers.

Sen, Amartya (1999) *Development as Freedom*. Oxford University Press.

Sharply, Richard & Naidoo, Perunjodi (2010). Tourism and Poverty Reduction: The Case of Mauritius. Published by Taylor & Francis.

Tefler, David J. (2003) *Development issues in Destination Communities. In Singh et al. eds. Tourism in Destination Communities*. CABI Publishing, Oxon UK.

The Commonwealth, Gambia. Haettu osoitteesta https://thecommonwealth.org/our-member-countries/gambia

TherulesOrg, (2013). *Global Wealth Inequality - What you never knew you never knew – YouTube.* Haettu osoitteesta https://www.youtube.com/watch?v=uWSxzjyMNpU

Todaro, Michael P. & Smith, Stephen C. (2006). *Economic development*. Boston: Pearson Addison Wesley.

Tuomi, J. & Saarijärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2012). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. 6. uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). (2012). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen suomessa.* Helsinki: TENK.

Ulkoministeriö, Agenda 2030 – *kestävän kehityksen tavoitteet*. Haettu osoitteesta https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet

UN, United Nations. *UN list of least developed countries.* Haettu osoitteesta https://unctad.org/topic/least-developed-countries/list

World Bank (2020) *Systematic Country Diagnostics for the Republic of The Gambia: Overcoming a No-Growth Legacy.* Washington, DC: World Bank.

World Vision. (2021). *What is poverty? It's not as simple as you think.* Haettu osoitteesta https://www.worldvision.ca/stories/child-sponsorship/what-is-poverty

YK, yhdistyneet kansakunnat. *YK:n vuosituhattavoitteet. Haettu osoitteesta https://unric.org/fi/ykn-vuosituhattavoitteet/*